

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ

ಎಷ್ಟಿಕೆ ವರದಿ – 2016-17

ನಮ್ಮ ದೂರ ದೃಷ್ಟಿ

1. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಸಂಶೋಧನಾಧಾರಿತ, ಅಗ್ರಗಾಮಿ, ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳ ಸಮರ್ಪಕಾ ಭಾವವುಳ್ಳ ಮತ್ತು ರೈತರಾಧಾರಿತ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯೊಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ಗಳಿಸಲು ಸದಾ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬ ಹೆಚ್ಚಿಯಕೆಯೊಂದಿಗೆ
2. ಗ್ರಾಮೀಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ದಿಶೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾರಿತ / ನಿಷ್ಕಾಸ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸುಖೀರತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.
3. ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಸುಖೀರತೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಮಳೆಯಾರಿತ / ನಿಷ್ಕಾಸ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ಜೀವನಾಧಾರಿತ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳನ್ನು ವೃದ್ಧಿಸುವುದು.

ನಮ್ಮ ಧ್ಯೇಯ

ನಮ್ಮ ಮುಖ್ಯಧೇಯ, ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ, ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ, ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚ, ಅಧಿಕ ಉತ್ಪಾದಿತ, ಪಾರದರ್ಶಕ ಮತ್ತು ಸುಖೀರ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಪಭಾರಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಅನ್ನ ಕೆಳಕಂಡ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಮೂರ್ಖಿಸಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು.

- ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಜೀವನಾವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಮೂರ್ಖಿಸುವುದು
- ಕಡು ಬಡವರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ಉತ್ಪನ್ನ ಉಪಭಾರಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು
- ಸ್ನೇಹಿತ್ಯಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು
- ಬಡತನ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಸ್ನೇಹಿತ್ಯಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅವನತಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವುದು

ಹಿಂದಿಕೆ

ಭಾರತ ದೇಶವು ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನ ದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಶೇ 65 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕೃಷಿಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಭಾರತದ ಕೃಷಿಯು ಮಳೆಯಾಧಾರಿತವಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವು ಏರಿಳಿತವಾಗುತ್ತದ್ದು ಒಂದೇ ಸಮಾಗಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಸರಿ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ 75 ರಪ್ಪು ಉಳುಮೆಯೋಗ್ಯ ಭೂಮಿಯು ಮಳೆಯನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ.

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಬೆಳೆಯ ಉತ್ತಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ನೀರು, ಈ ಎರಡೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ತದ್ದರಿಂದ ಈ ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬಳಕೆ ಸುಸ್ಥಿರ ಮಳೆಯಾಧಾರಿತ ಕೃಷಿಗೆ ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಳೆಯಾಧಾರಿತ ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಜಲಾನಯನ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಮೂಲ ಮಂತ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಪ್ರಸ್ತುತ ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶ ಮತ್ತು ಗುರಿಗಳನ್ನು ತಲುಪುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಿಸಿದೆ.

ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸುಮಾರು ಶೇ 75 ರಪ್ಪು ಬೆಳೆ ಪ್ರದೇಶವು ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಮತ್ತು ಅನಿಶ್ಚಿತ ಮಳೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಬೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶವು 190.50 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ರಷ್ಟಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ 129.70 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ 2016–17ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಸುಮಾರು 65.28 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ನಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಉಪಚರಿಸಲಾಗಿದೆ ಇನ್ನಿಂದ ಸುಮಾರು 64.42 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು (ಈ ಪ್ರಮೀಳೆ 10.21 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಉಪಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ) ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಡಿ ಉಪಚರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಿದೆ.

ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ

ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಬರಹೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇ.79 ರಪ್ಪು ಉಳುಮೆಯೋಗ್ಯ ಪ್ರದೇಶದ ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಸಂಪನ್ಮೂಲ ರಹಿತ ಬಡರ್ಪೆಟರೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತೀವ್ರ ಮಣಿನ ಕೊಜ್ಜೆಣಿಯಿಂದ, ಮಣಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಕ್ಷೀಣಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ, ಮಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ, ಬೆಳೆ ಇಳಿವರಿ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಮಟ್ಟ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕುಸಿಯುತ್ತಿದೆ. ಅರಣ್ಯ ನಾಶ, ಹುಲ್ಲುಗಾವಲಿನ ನಾಶ ಹಾಗೂ ಜೀವಿಕ ಉತ್ಪತ್ತಿಯು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಜನ ಹಾಗೂ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗನುಗಣವಾಗಿ ಆಹಾರ, ಹುಲ್ಲು ಮತ್ತು ಉರುವಲಿನ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮೂರ್ಯವಲ್ಲಿನ ನಮಗೆ ಉಳಿದಿರುವುದೊಂದೇ ದಾರಿ ಎಂದರೆ ಮಳೆಯಾಶ್ವಿತ ಶಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವುದು. ಈ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಸೂಕ್ತ ಮಣಿ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಶಿಷ್ಟ ಹವಾಮಾನಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬೆಳೆ – ತಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸೇವೆಗಳು ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಸಾಲ ಸೋಲಭ್ಯ ಹಾಗೂ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಸೂಕ್ತ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದ ರ್ಯಾಶರಿಗೆ ದೂರೆಯವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

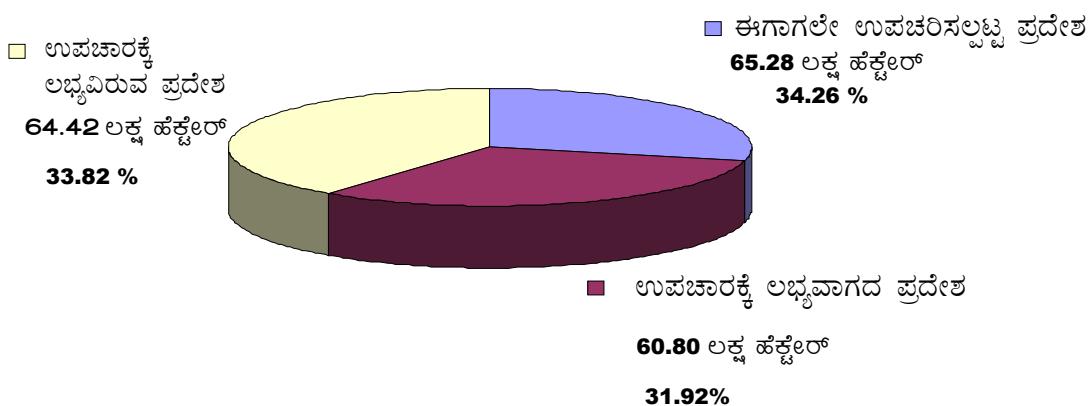
ದೇಶದ ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬರಹೀಡಿತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು (ಶೇ.79) ಹೊಂದಿದೆ. ಇಡೀ ದೇಶದಲ್ಲೇ ರಾಜಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ, ಕನಾಟಕವು ಶಿಷ್ಟ ಭೂಮಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ 2ನೇ ಸಾಫ್ತನದಲ್ಲಿದೆ.

ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಡಿ ಒಳಪಟ್ಟ ಭೂ ಪ್ರದೇಶ

ಒಟ್ಟು ಬೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶ	:	190.50	ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್
ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಒಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶ	:	129.70	ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್
ಈಗಾಗಲೇ ಉಪಚರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶ	:	65.28	ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್
ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರದೇಶ	:	64.42	ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್
ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯವಾಗದ ಪ್ರದೇಶ	:	60.80	ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಉಪಚಾರದ ಸ್ಥಿತಿ

ಒಟ್ಟು ಭೋಗೆಂಜಕ ಪ್ರದೇಶ: 190.50 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್
 (ಒಟ್ಟು ಜಲಾನಯನ ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ ಲಭ್ಯ ವಿರುವ ಪ್ರದೇಶ 129.70 ಲಕ್ಷ ಹೆ.)
 ಮಾರ್ಚ್ -2017 ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಧೈಯೋದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಗುರಿಗಳು :

1. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು
2. ಹಸರೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳ
3. ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಶೋಟಗಾರಿಕೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು
4. ಮೇವಿನ ಮಲ್ಲು ಮತ್ತು ಉರುವಲಿನ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
5. ಮಣ್ಣಿನ ಸರ್ವತ್ವ, ಕೊಜ್ಜಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಮೋಷಕಾಂಶಗಳ ನಷ್ಟ ತಡೆಯುವುದು.
6. ಮೇಲ್ಮೈ ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂತರ್ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು.
7. ಕುಟುಂಬದ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು
8. ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದು.
9. ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಘಟನೆಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
10. ಜಲಾನಯನ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಬಲವರ್ಧನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು.

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಇತಿಹಾಸ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮೂವರೆಡಲ್ಲಿ

ಮಣ್ಣಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಬಹಳ ಪುರಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅಂದರೆ, ಬೇಸಾಯ ಒಂದು ಜೀವನ ಕಲೆ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗಿನಿಂದಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವವು. ಹಿಂದಿನ ರಾಜ ಮಹಾರಾಜರುಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಪಾಳೇಗಾರರು ತಮ್ಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಂಡ, ಕಲ್ಯಾಣಿ, ಗೋಕಟ್ಟೆ, ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಸಾಲು ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ನಂತರ ಒಂದ ಅಂಗ್ರೀ ಸರ್ಕಾರವು ಭೂ ಸವಕಳಿ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳುವತ್ತೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಇಟ್ಟಿತು. ಇಂಪೀರಿಯಲ್ ಸರ್ಕಾರ (Imperial Govt.) ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ (Royal) ರಾಯಲ್(ರಾಜ್) ಆಯೋಗವು ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಬರಗಾಲ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಅನೇಕ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿತು. ಈ ಆಯೋಗವು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದ ಅನೇಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೊಮ್ಮೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದ ಸ್ಥಾಪನೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದ 5 ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ, 3 ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕನಾರ್ಕಿಕ ರಾಜ್ಯದ ವಿಜಯಪುರ, ಹಗರಿ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದವು. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಈ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಅರೆ ಶುಷ್ಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದವು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರದ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ:

1. ಹಂತ-I: ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಣ್ಣಿ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಅವಧಿ (1970 ರವರೆಗೆ):

ಮೊದಲ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ (1951-1956) ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾಕಾರರು ಮತ್ತು ವಿಚಾರಣೆಗಳಿಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಮಣ್ಣಿ ಸವಕಳಿ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಕುರಿತು ಅರಿವಿದ್ದಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ವ್ಯೇಜಾಂತಿಕ ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು ಲಭ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಸರಕಾರವು ಮೊದಲೆರಡು ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಮಣ್ಣಿ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಾಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಅಂತಹ ಒಂದು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಕನಾರ್ಕಿಕದ ಬಳಾರಿಯಲ್ಲಿ 1954 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಯಿತು. ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವು ಶುಷ್ಕ ಮತ್ತು ಅರೆ ಶುಷ್ಕ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಭೂ ಸವಕಳಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಹಾಗೂ ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಇಂಗಿಸುವುದರ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುವುದಾಗಿದ್ದಿರುತ್ತಾರೆ. 1960 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಸರ್ಕಾರವು ಮೈಸೂರು ಭೂಸುಧಾರಣಾ ಕಾರ್ಯದ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಮುಂದೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತಡೆಯುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ 1962 ರಲ್ಲಿ ನದಿ ಕಣಿವೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

ಮಣ್ಣಿ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜನ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಹಾಗೂ ಇತರ ಇಲಾಖೆಗಳಾದ ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾಗಿ ಉಳಿದವು.

2. ಹಂತ-II: ಮಣ್ಣಿ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸಮಗ್ರ ಮಾರ್ಗ (1970 ರಿಂದ 1985 ರವರೆಗೆ)

1970ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಬಹುವಿಭಾಗೀಯ ಸಮನ್ವಯ (Multidisciplinary approach) ಮಾರ್ಗದ ಕುರಿತು ವಿಚಾರ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯು 1971ರಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿ ಸಮಗ್ರ ಸಂಶೋಧನಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು.

ಇಂತಹ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 3 ಸ್ವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಎಂದರೆ ಜಿಕೆವಿಕೆ-ಗಾಂಧಿ ಕೃಷಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು, ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ, ವಿಜಯಪುರ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರೀಯ ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಂಶೋಧನಾ ಮತ್ತು ತರಬೇತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ರೈತರ ಹೊಲಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಾರ್ಯರೂಪಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು 1973-74 ರಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರಗಾಲಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿರಾರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬರಗಾಲಾರ್ಟಿಟ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು (ಡಿಪಿಎಪಿ)ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿತು. ಮರುಭೂಮಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದರಿಂದಾಗುವ ದುಪ್ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನದ ವ್ಯವರೀತೆಯ ಬೆಳೆಗಳ, ಪಶು ಸಂಪತ್ತು ಹಾಗೂ ಮಾನವನ ಮೇಲೆ ಬೀರುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೃಷಿ ಆಯೋಗದ ಶಿಫಾರಸ್ಸಿನಂತೆ (1974 ಮತ್ತು 1976) 1977-78 ರಲ್ಲಿ ಮರುಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ಡಿಡಿಪಿ)ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು.

ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮ ವಿಭಾಗೀಯ (ಇಲಾಖೆಗಳ) ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಿಂದ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಚಾಲನೆ ದೊರೆಯಿತಾದರೂ ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಹೊರತೆ ಇತ್ತು.

3. ಹಂತ-III: ಜನಸಹಭಾಗಿತ್ವ ವಿಚಾರದ ಸಮನ್ವಯತೆ, ಸಮಗ್ರತೆ ಮತ್ತು ಚಾಲನೆಯ ಕ್ಷೋಣಿಕರಣ(1985-2000):

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮ ಇಲಾಖೆಗಳ ಸಹಕಾರದ ಮಳೆಯಾತ್ಮಿತ ಕೃಷಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು 2ನೇ ಹಂತದ ಯೋಜನೆಗಳು ತೋರಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ವಿವಿಧ ವಿಭಾಗಗಳ ಸಹಕಾರದ ಹೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ತೊಂದರೆ ಅನುಭವಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಇಂತಹ ಸಹಕಾರದ ಹೊರತೆಯನ್ನು ನಿರಾರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ವಿಶ್ವಭಾಷಾ ನೇರವಿನ ಯೋಜನೆಯಾದ ಕಬ್ಬಳನಾಲಾ ಜಲಾನಯನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು 1984ರಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ, ಕೃಷಿ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರತಿ ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು (DLDB) ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿತು. ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ (ಆರ್ಥಿಕ) ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹಾಗೂ ಯೋಜನಾಕಾರರೊಂದಿಗೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಲು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ನಿರ್ದೇಶಕರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಕೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೋಶವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು.

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (NWDPRRA-1985) ಮತ್ತು ಮಳೆಯಾತ್ಮಿತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು (NWDPRRA-1992) ಆರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. 1993 ರಲ್ಲಿ ಹನುಮಂತರಾವ್ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾದ ಡಿಪಿಎಪಿ, ಡಿಡಿಪಿ ಮತ್ತು ಬಡಬ್ಲೂಡಿಪಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಲು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಡಾ: ಹನುಮಂತರಾವ್ ಸಮಿತಿಯು 1995ರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಯೋಜನೆ ಕಾರ್ಯಾನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಜನರ ಸಂಘಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಲು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿತು.

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾರ್ಗವು ಗಣನೀಯವಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಹೊಂದಿ ಭದ್ರವಾಯಿತು. ಒಂದೆಡೆ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಜನರ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಹಕಾರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಲಿಪ್ಪವಾದರೂ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಜನಸಹಭಾಗಿತ್ವ ನೀತಿಯು ಗಣನೀಯವಾದ ಚಾಲನೆ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ.

4. ಹಂತ-IV: ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ (2000ದ ನಂತರ):

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಮೂಲಭೂತವಾದದ್ದು. ಕನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯ ಮುಂದಾಳತ್ತದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬದುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. 2000ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದವು. ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು 2000 ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ವೃತ್ತಿಪರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಇತರ ಇಲಾಖೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಹಕಾರ ಮತ್ತು ಸಮನ್ವಯ ಸಾಧಿಸಲು ಈ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಜನಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಎಂಬ ಜಿಂತನೆಯನ್ನು ಮನರೂಪರಿಶೀಲಿಸಿ, ಮನರುಚ್ಚರಿಸಿ, ಮನರುಚನೆ ಮಾಡಿ ಶಕ್ತಿಯುತಗೊಳಿಸಿ ಇಲಾಖೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾದ ಜನಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತೆಯಾಶ್ರಿತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (2002) ಮತ್ತು ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಾದ ಡಿಪಿಎಪಿ, ಡಿಡಿಪಿ, ಐಡಬ್ಲೂಡಿಪಿ (ಹರಿಯಾಲಿ 2003) ಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗುವ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗೆ 2005 ರಲ್ಲಿ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾದವು.

ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಾರಂಭ:

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಗೆನುಗುಣವಾಗಿ ಆಹಾರದ ಬೇದಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತೆ ಆಶ್ರಿತ (79%) ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಜಲಾನಯನ ಪದ್ಧತಿಯಡಿ ತರುವುದು ಅವಶ್ಯ ಮತ್ತು ಅನಿವಾರ್ಯವು ಹೌದು.

ವಿವಿಧ ಇಲಾಖೆಗಳು ಎಂದರೆ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಮತ್ತು ಜಲಾನಯನ ಯೋಜನೆಗಳು, ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗುವ ಜಲಾನಯನ ಆಧಾರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಶೋಟಗಾರಿಕೆ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಂದಲೂ ವಿವಿಧ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಇತರ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶಗಳಿಂದರೆ ಭೂರಹಿತ ಆದಾಯ ಉತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಸರ್ಕಾರೀತರ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಆಧ್ಯಾರಿಂದ ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ವಿವಿಧ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಗೆಳಿಸಿ ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗೆ ವಿಶೇಷಾಂಕನಿಂದ ನೆರವು ಪಡೆಯುವಾಗ ನೀಡಿದ ವಾಗ್ಧಾನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಕಿಂಡಾರಣೆಗಳ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹೊಸದಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬಹು ವಿಭಾಗೀಯ ತಂಡದ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಯಿತು.

ಸರ್ವತೋಮುಖ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: ಎಎ್‌ಡಿ/206/ಎಎಂಎಎ/94/(ಸಂ.III) ದಿನಾಂಕ: 31-12-1999 ರಲ್ಲಿ 01-04-2000ರಂದು ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಇಲಾಖೆಗೆ ಕೃಷಿ, ಭೂಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಅರಣ್ಯೀಕರಣ, ಶೋಟಗಾರಿಕೆ, ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ, ಹಲ್ಲಗಾವಲು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಆದಾಯ ಉತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸೂತ್ರೀಕರಣ, ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ-2

ಜಲಾನಯನ ಉಪಚಾರ ಕ್ರಮಗಳು:

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆ ಹಾಗೂ ಸಾಮಧ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಅತ್ಯವಶ್ಯಕ

ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಜಲಾನಯನ ಉಪಚಾರ

ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಹಾಗು ಸುಸ್ಥಿರ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವು ಒಂದು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಜನರ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಿಂದ ಧೀರ್ಘಕಾಲ ಸುಸ್ಥಿರ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಲ್ಲದೆ, ಜನರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡಿ ಜಲಾನಯನ ಸಮುದಾಯ ಸಶಕರಾಗಿ ಇತರೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೂ ಸಹ ಪಾಲೋಳ್ಳವಂತೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. “ಜನಸಹಭಾಗಿತ್ವ”ದ್ವಾರಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಕಿರು ಜಲಾನಯನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುವುದು, ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವುದು ಕನಾರ್ಕಿಕದ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು.

ಜಲಾನಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

1. ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು: ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ, ಅನೇಕ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಭೇಟಿ, ಗುಂಪು ಚಚೆ/ಸಭೆ, ಗ್ರಾಮಸಭೆ, ಬೀದಿ ನಾಟಕಗಳು, ಜಾಥ, ಗೋಡೆಬರಹಗಳು, ಹಸಿರು ಹಬ್ಬ, ಜಾನುವಾರು ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಬಿರ, ವಿಡಿಯೋ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಸಹಭಾಗಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅಂದಾಜಿಸುವಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿಸಲಾಗುವುದು.

2. ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರ
ಜಲಾನಯನದ
ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಗೆ
ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ
ಸೌಹಾದರ್ಶತೆಯನ್ನು
ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು
ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ
ಹುಡಿಯುವ ನೀರು
- ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು
ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ
ಪ್ರೇರಣೆ
ವಿಶ್ವಾಸ
ಬೆಳೆಸಲು
ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.
ಸಮುದಾಯವೇ
ಮತ್ತು ಶೈಕಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ,
- (EPA):
ಜನರ
ನೀಡಲು,
ಮೂಡಿಸಿ,
ಪ್ರಾರಂಭಿಕ
ಇದರಲ್ಲಿ,
ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವ
ಕ್ರಮಗಳನ್ನು

ಸಮುದಾಯ ಭವನ, ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡ, ಮೇವಿನ ಚರಣ ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡು ಜನರ ಭಾಗವಹಿಸುವೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು.

3. ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು: ಪ್ರತಿ ಕಿರು ಜಲಾನಯನದಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪು, ಬಳಕೆದಾರರ ಗುಂಪು ಮತ್ತು ಜಲಾನಯನದ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬಡ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗದ ಜನರು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಭೂಮಿ ಇರುವ ರೈತರು ಒಟ್ಟು ಸೇರಿ ಬಳಕೆದಾರರ ಗುಂಪು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಜಲಾನಯನ ಸಮಿತಿ (ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ) ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘ. ಬಳಕೆದಾರರ ಗುಂಪು, ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಸಮುದಾಯ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಜನರ ಸಾಮಧ್ಯ ವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳು:

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಶೀಟ್, ರೀಲ್ ಮತ್ತು ಗಲ್ಲಿ ಸವಕಳಿಯು ಬಹಳ ಗಂಭೀರ ವಿಧಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂದಾಜು ವಾರ್ಷಿಕ ಪ್ರತಿ ಹೆಚ್ಚೀರಿಗೆ 4 ರಿಂದ 10, 14 ರಿಂದ 65, 30 ರಿಂದ 40 ಟನ್‌ನಷ್ಟು ಮಣ್ಣ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೆಂಪು, ಕಪ್ಪು ಮತ್ತು ಜಂಬಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಣ್ಣಿನ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ನಷ್ಟದಿಂದ ಫಲವತ್ತಾದ ಮೇಲ್ಮೈ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಬೆಳೆಗಳ ಬೇರುಗಳ ಆಳ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದಲ್ಲದೇ_ಜೊತೆಗೆ ತೇವಾಂಶ ಶೇಖರಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಈ ಮೂಲಕ ಬೆಳೆ ಇಳುವರಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸವಕಳಿಯಾದ ಹೂಳು ನಾಲ್ಕು, ಕೆರೆ, ಕಟ್ಟಿ, ಜಲಾಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಗೊಂಡು ಅವುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಸಾಮಧ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿಯು ಮಳೆಯ ರಭಸ ಪ್ರಮಾಣ, ಮಣ್ಣಿನ ವಿಧ, ಭೂಬಳಕೆ, ಸಸ್ಯಗಳ ಸಾಂದ್ರತೆ ಮುಂತಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಭಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮಳೆನೀರು ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಮೈ ಕೊಚ್ಚಣೆಯನ್ನು ಸಸ್ಯಾಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುವುದು. ಸವಕಳಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಯೋಚಿಸುವಾಗ ಈ ಕೆಳಕಾಣಿಸಿರುವ ತತ್ವ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದು.

1. ನೀರು ಹರಿದು ಬರಲು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಮಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿ ನೀರು ಇಂಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.
2. ಹೆಚ್ಚಿನ ಇಳಿಜಾರನ್ನು ಹಲವು ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಇಳಿಜಾರಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಿ ನೀರು ಹರಿಯುವ ವೇಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಕೊಚ್ಚಣೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು.
3. ಕೊರಕಲಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು.
4. ಸರಳ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ವೆಚ್ಚದ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದು.

ಭೂಮಿ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕ್ರಮಗಳು:

1. ಸಾಗುವಳಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಉಪಚಾರ:

1.1 ಕ್ಷೇತ್ರ ಬದು: ಈ ಬದುಗಳನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರ್ಯಾತರ ಜಮೀನಿನ ಗಡಿ ರೇಖೆಯ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರನ್ನು ಆ ರ್ಯಾತರ ಹೊಲದಲ್ಲಿಯೇ ಸಂರಕ್ಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

1.2 ಕಂದಕ-ಗುಂಡಿ ಬದು (ಟ್ರೆಂಚ್ ಕಂ ಪಿಟ್‌): ಹೊಸದಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ಬದು ಕಾಮಗಾರಿಯಾಗಿದ್ದು. ಸುಮಾರು 5 ಮೀ. ಉದ್ದ, 1 ಮೀ. ಅಗಲ, 0.6 ಮೀ. ಅಳಿದ ಕಂದಕಗಳನ್ನು (ಬದು ರೇಖೆಯ ಅಂಚಿನಿಂದ ಸುಮಾರು 0.6 ಮೀ. ಬಮ್‌ ಬಿಟ್‌) ತೆಗೆದು ಆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಬದು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಕಂದಕದಿಂದ ಕಂದಕಕ್ಕೂ ಸಹ ಸುಮಾರು 0.6 ಮೀ. ಬಮ್‌ ಬಿಡಲಾಗುವುದು. ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿ ಆ ಮೂಲಕ ಭೂಮಿಗೆ ಹಿಂಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸಸ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಧಿಗೆ ತೇವಾಂಶ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

1.3 ಸಮಪಾತೆ ಪಟ್ಟಿ: ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಸಾಧಾರಣ ಇಳಿಜಾರಿದ್ದು ಕಡಿಮೆ ಹಿಂಗುವಿಕೆ ಇರುವಂತೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸಮಪಾತೆ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ತೇವಾಂಶ ಹಿಂಗುವಿಕೆ ಪ್ರಮಾಣ ಹಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಸಮಪಾತೆ ಪಟ್ಟಿಗಳ ಮದ್ದೆ ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಬದುವನ್ನು ಬದು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಉಪಕರಣದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದು

1.4 ಗುಂಡುಕಲ್ಲು ಬದುಗಳು: ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಗುಂಡುಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಇಳಿಜಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಬದುಗಳು ಮಣ್ಣಿನ ಆಳ ಅತ್ಯೇಲ್ಲ ಇರುವಂತೆ ಮರಳು ಮಣ್ಣಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಬದು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಮಣ್ಣ ಸಿಗದಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಪಾತೆ ಬದುಗೆ ಬದಲಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

1.5 ವಾರಡಿಬದುಗಳು: ಇವು ಸಹ ತ್ಯಾಪಿಜ್ಯಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಇಳಿಜಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತವೆ. ವಾರಡಿಕ 750 ಮೀ.ಮೀ.ಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಳೆಯಾಗುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದುಬರುವ ನೀರು ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರನ್ನು ಹೊರ ಬಿಡಬೇಕಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

1.6 ಸಸ್ಯಬದು/ ಸಸ್ಯ ತಡೆ: ಸಜೀವ ಸಸ್ಯಗಳಿಂದ ಸಮಪಾತ್ರಳ ರೇಖೆಯ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ವೇಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣಿನ ಸವಕಳಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಪಾತ್ರಳ ಬದುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ತಡೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

1.7 ನೀರುದಾರಿಗಳು: ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನೀರನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ತಿರುಗಿಸಲು ಇಳಿಜಾರಿಗೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕಾಲುವೆಗಳು, ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರಿಂದ ನಂತರದ ಸವಕಳಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬಹುದು.

1.8 ಕೃಷಿ ಹೊಂಡಗಳು: ನೀರುದಾರಿ ಸೇರುವ ಕಡೆ ಅಗೆದು ತೆಗೆದು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಹೊಂಡಗಳು. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಈ ನೀರನ್ನು ತರಕಾರಿ, ಹಣ್ಣಿನ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ರಕ್ಷಣಾತ್ಮಕ ನೀರಾವರಿ ಹೊಡಲು ಹಾಗೂ ಪಶುಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ

ಅಂತರ ಬದು ನಿರ್ವಹಣಾ ಪದ್ಧತಿಗಳು

- ಪ್ರತಿ ಬೆಳೆ ಕಟ್ಟಾವಾದ ನಂತರ ವಾಗಿ ಉಳ್ಳಿಮೆ ಮಾಡುವುದು
- ಭೂಮಿ ಮಟ್ಟ ಮಾಡಿ ನೀರು ಸಮನಾಗಿ ಹರಡುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು
- 10 ಮೀ. ಅಥವಾ 15 ಮೀಟರ್ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯ ತಡೆಗಳನ್ನು ಕಸ್, ಸುಬಾಬುಲ್, ನೊಸೆ, ಡ್ಯೂಕಾಂತಿಯಂ ಮುಂತಾದ ಸಸ್ಯಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು
- ಆಳವಾಗಿ ಉಳ್ಳಿಮೆ ಮಾಡುವುದು
- ದಿಣ್ಣಿ ಸಾಲುಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ, ಇಳಿಜಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು
- 10 ಮೀಟರ್ ಅಥವಾ 15 ಮೀಟರ್ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಬದು (0.09 ಅಥವಾ 0.18 ಚದರಮೀಟರ್ ಫೇದ) ನಿರ್ಮಾಣ
- ಅಡ್ಡ ಹೊದಿಕೆ

2. ಸಾಗುವಳಿಯೇತರ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಉಪಚಾರ:

ಹರಿದು ಹೋಗುವ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ರಚನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಾಗುವಳಿಯೇತರ ಜಮೀನಿನ ಉಪಚಾರ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ರಮಗಳಿಂದ ಇಳಿಜಾರಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಮಾನವಾಗಿ ತೇವಾಂಶ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಸ್ಯಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಹಾಗೂ ಜ್ಯೋತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಸಾಧನೆಗೊಳ್ಳಲು ನೇರವಾಗುತ್ತದೆ.

2.1 ಸಮಪಾತ್ರಳ ಕಂಡಕ: “ವಿ”ಆಕಾರದ ಗುಂಡಿ: ಶೇಕಡ 3 ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹೆಚ್ಚು ಇಳಿಜಾರಿರುವ ಸಾಗುವಳಿಯೇತರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯಲು ಹಾಗೂ ಸವಕಳಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಸಮಪಾತ್ರಳ ರೇಖೆ ಮೇಲೆ ಕಂಡಕಗಳು/ “ವಿ”ಆಕಾರದ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಣಿಕ 950 ಮಿಲಿಮೀಟರ್ ವರೆಗೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದ್ದು ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ಸವಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

2.2 ಅರ್ಥ ಚಂದ್ರಕಾರದ ಬದುಗಳು ಗುಂಡಿಗಳು: ಪರ್ಯಾಯ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಅರ್ಥ ಚಂದ್ರಕಾರದ ಬದುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗುವುದು. ಶೇಕಡ 3 ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇಳಿಜಾರಿರುವ ವಾಟೆಕ 950 ಮೀ.ಮೀ.ವರೆಗೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಸಾಗುವಳಿಯೇತರ ಹೇತುದಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

2.3 ತಡೆಗುಂಡಿಗಳು: ಇವುಗಳನ್ನು ನೀರುದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೊರಕಲು ಇರುವಂತ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಸಂಗೃಹಿಸಲು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಖಾಡಿದ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಲಾಗುವುದು.

2.4 ಅವಿಚ್ಚಿನ್ನ ಸಮಪಾಠಿ ಕಂದಕಗಳು: (ಸ.ಸಿ.ಟಿ.): ವಾಟೆಕವಾಗಿ 750 ಮೀಲಿ ಮೀಟರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 5 ರಿಂದ 10 ಮೀಟರ್ ಸಮತಲ ಅಂತರದಲ್ಲಿ 0.45 ಮೀಟರ್ ಅಳದ 0.6 ಮೀಟರ್ ಅಗಲದ ಸಮಪಾಠಿ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಮಳೆ ನೀರು ಸಂಗೃಹಿಸಿ ಅರಣ್ಯ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನೆಡಲಾಗುವುದು.

2.5 ಪರ್ಯಾಯ ಸಮಪಾಠಿ ಕಂದಕಗಳು (ಎಸ್.ಸಿ.ಟಿ.): ಭೂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಇರುವಾಗ ಇವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗುವುದು.

2.6 ವಾರಡಿ ರೇಖೆಯ ಮೇಲೆ ಕಂದಕ ನಿರ್ಮಾಣ (ಜಿ.ಸಿ.ಟಿ.): ಕಪ್ಪು ಮಣ್ಣನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 750 ಮೀಲಿಮೀಟರ್‌ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಬರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಿನ ವಿಧದನುಸಾರ ಶೇಕಡ 0.2 ರಿಂದ 0.3 ಇಳಿಜಾರಿನ ವಾರಡಿ ರೇಖೆಯ ಮೇಲೆ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡಬೇಕು.

2.7 ಜಲ ಮರುಪೂರಣ ಹೊಂಡಃ: ಸಾಗುವಳಿಯೇತರ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುವುಗಾಲುವೆಯ ಜಲವಿಮುಖ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಜಲವಾಹಿನಿಯ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಮಟ್ಟವಾದ ಭೂ ಪದೇಶವಿದ್ದರೆ ಜಲ ಸಂಗೃಹಿಸಲು ಬಹುಪಯೋಗಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಕಲ್ಯಾಣ / ಜಲ ಮರುಪೂರಣ ಹೊಂಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಮೇಲ್ಬಾಗದ ಸಡಿಲ ಮಣ್ಣಿನ ಅಳದವರೆಗೆ 3 ದಂಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಣಕಲ್ಲು ಪಿಣ್ಣಿಂಗ್ ಮಾಡಲಾಗುವುದು.

2.8 ತೀರುವು ಗಾಲುವೆಃ: ಅರಣ್ಯ, ಹಲ್ಲುಗಾವಲು, ಬೆಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶ ಇತ್ಯಾದಿ ಸಾಗುವಳಿಯೇತರ ಜಮೀನುಗಳಿಂದ ಸಾಗುವಳಿ ಜಮೀನಿಗೆ ಬರುವ ನೀರನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಆ ನೀರನ್ನು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ರಕ್ಷಿತ ನೀರು ದಾರಿಗೆ / ಜಲವಾಹಿನಿಗೆ ಸಾಗಿಸಲು ತಿರುವುಗಾಲುವೆಯನ್ನು ಇಳಿಜಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು.

3.ಜಲವಾಹಿನಿಯ ಉಪಚಾರ:

3.1 ಮೇಲ್ಬಾಗದ ಉಪಚಾರಗಳು:

3.1.1 ಸಸ್ಯ ತಡೆಗಳು: ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವಂತ ಸ್ವೇನೊಡಾನೆ, ಡಿಟಿಜೆರಿಯಾ, ಡ್ಯೂಕಾಂತಿಮಂ ಮುಂತಾದ ಹಲ್ಲಿನ ತಳಿಗಳನ್ನು ನೆಡಲಾಗುವುದು. ಮೊದೆ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಐಮೋಮಿಯಾ, ವೃಟೆಕ್ಸ್, ಕತ್ತಾಳೆ, ಬಿಡಿರು ಮುಂತಾದ ಮರಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡಲು ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಿದೆ. (ಸ್ಫೋರ್ಟ್‌ಟಿಮ್‌ವಾಗಿ ದೂರೆಯವ ಅಗೇವ್, ಲಾವಂಚ, ಜಟ್ಟೋಪ, ಪಂಗೋಮಿಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಸ್ಯತಡೆಗಳಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗಿದೆ).

3.1.2 ಸಸ್ಯ ಶೋಧಕ ಪಟ್ಟಿ: ಕೃಷಿ ಹಿಡುವಳಿ ಜರ್ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಗುಡ್ಡ, ಬೆಟ್ಟ, ಅರಣ್ಯ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಹರಿದು ಬರುವ ನೀರಿನ ವೇಗ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಸಸ್ಯ ಶೋಧಕ ಪಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಸಾಗುವಳಿಯೇತರ ಭೂಮಿ ಸೇರುವ ಕಡೆ ಇಳಿಜಾರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಬೆಳೆಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಸ್ಯಶೋಧಕ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ನಂತರ ಎತ್ತರದ ಕಡೆಯಿಂದ ಹರಿದು ಬರುವ ನೀರಿಗೆ ತಡೆಯೋಡ್ಡಿ ಅದು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಾಗುವಳಿ ಜರ್ಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಪೆಸರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಹಾಗೂ ಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸಸ್ಯ ಪರ್ಬೇಧಗಳಾದ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿ, ಲಂಟಾನ, ಐಪ್ರೋಮಿಯ, ಕತ್ತಾಳೆ, ಲಕ್ಷ್ಯ, ಕಣಿಗಿಲೆ, ಜಟ್ಟೊಪಾ, ಲಾವಂಚ, ಹೊಂಗ್, ಗ್ಲೈರಿಸಿಡಿಯಾ, ಸಿಲ್ವರ್ ಓಕ್, ಸರ್ವೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಹುದು.

3.1.3 ಗುಂಡುಕಲ್ಲು ತಡೆಗಳು: ನಾಲಾದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ವೇಗವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು, ರೇವೆ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲು ಗುಂಡುಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ತಡೆಗಳು.

3.1.4 ರಬಲ್ ಕಲ್ಲಿನ ತಡೆ: 10 ಮೀಟರ್ ವರೆಗೆ ಅಗಲವಿರುವ 1 ರಿಂದ 3 ಮೀಟರ್ ಆಳವಿರುವ ಕೊರಕಲಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 2.0 ರಿಂದ 2.5 ಮೀ. ಎತ್ತರಾಂತರದಲ್ಲಿ ರಬಲ್ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ತಡೆ. 8 ರಿಂದ 15 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರುವ ಹೈತ್ರೆವಿರುವ ಹೊರಕಲಿನಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣ ಸವಕೆಳಿ ಹಾಗೂ ರೇವೆ ಮಣ್ಣ ಕೊಳ್ಳಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ತಡೆಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗೆ ಕತ್ತಾಳೆಯನ್ನು 0.3 ಮೀಟರ್ ಅಂತರದ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗುವುದು.

3.1.5 ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಚೆಕ್ಕೆ: ಮರದ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಮೊದೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊರಕಲು/ ಕಮರಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಚೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅಳವಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

3.1.6 ಗೇಬಿಯಾನ್ಸ್: ಚೈಕಾಕಾರದ ಜಿಬ ತಂತಿ ಜಾಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಗುಂಡುಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಸೂಕ್ತ ಗಾತ್ರದ ಕಂದಕಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಹೆಚ್ಚು ಇಳಿಜಾರಿರುವ ಕಮರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ನೀರಿನಿಂದ ಹರಿದುಬರುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡಲು ಹೆಚ್ಚು ಮಳೆ ಬೀಳುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

3.1.7 ಜಲಮರುಮೊರಣ ಗುಂಡಿ: ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಇಂಗುವ ಸಾಮಧ್ಯಕ ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿದು ಹೋಗುವ ನೀರು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಗುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಕೊರಕಲು / ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಲಮರುಪೂರಣ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿನ್ಯಾಸದ ನಿರ್ಮಾಣ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮೇಲ್ಮೈಗಾದ ಹೊರಕಲು / ಹಳ್ಳಿವನ್ನು ಇತರೆ ವಿನ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಲಬೇಕಾಗಿ ಬರುವ ಹೂಳಿನ ಪರಿಮಾಣ ಕಡಿಮೆ ಇರಬೇಕು. ತೆರೆದಬಾವಿ / ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗಳ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಈ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು.

3.1.8 ಸಣ್ಣ ತೋಡು ಹೊಂಡ (ಸಂಕನ್ ಪಾಂಡ್) : ಕೊರಕಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನೀರನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಶೇಖರಿಸಿ, ಭೂಜಲ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಾಗುವಳಿ ಪದೇಶದ ತೇವಾಂಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಬೆಳೆಗುತ್ತಿರುವ ಸಹಾಯವಾಗಲು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಕಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಹೂಳು ಬರುವುದನ್ನು ನಿಯಂತಿಸಲು ಈ ಹೊಂಡವನ್ನು ತೋಡಲಾಗುವುದು. ತೋಡಿದಾಗ ಬಂದ ಮಣ್ಣನಿಂದ ಬದುವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.

3.1.9 ಸಣ್ಣ ಜಿನುಗುಕರೆ : ಮಳೆಯ ನೀರು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಸಣ್ಣ ಜಿನುಗುಕರೆ ನಿರ್ಮಿಸುವುದರಿಂದ ಸುತ್ತಲಿನ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳು ಫಲವತ್ತತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುವುದು. ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹಳ್ಳದ ದಡದಲ್ಲಿ ಬದುವಿನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣ ಶೇಖರವಾಗಿ ಅದರ ಮೇಲ್ಪ್ರಾಗದಲ್ಲಿ ಹಸಿರು ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆದು ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟ ವೃದ್ಧಿಸುತ್ತದೆ.

3.2 ಮುದ್ದಭಾಗದ ಉಪಚಾರಗಳು:

3.2.1 ಒಣಕಲ್ಲಿನ ತಡೆ:- (ಆರ್.ಎಫ್.ಡಿ.ಆರ್.ಆರ್.ಎಎಂ): ಆರ್.ಆರ್.ಎಎಂ ಅನ್ನು ಒಣ ರಬಲ್ ಕಲ್ಲುಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಬಹುದು. ನೀರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ಹಾಗೂ ಮಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟಿ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಡೆ ಹಿಡಿಯಲು (ನೀರು ಬಸಿದು ಹೋಗಲು) ಕಮರಿನ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಮುದ್ದಸ್ಥರದ ಜಲವಾಹಿನಿಗಳಲ್ಲಿ (ಮಿಡಲ್ ರೀಚ್) ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊರಕಲುಗಳು ಸೇರುವ ಕಡೆ, ಕೊರಕಲುಗಳು ತೀವರವಾಗಿದ್ದಾಗು, ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲುಗಳು ಸುಮಾರು 40 ಕಿ.ಮೀ. ಅಂತರದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವಂತಿದ್ದರೆ, ಈ ವಿನ್ಯಾಸದ ನಿರ್ಮಾಣ ಕ್ಯಾಗೊಳ್ಳಬಹುದು.

3.3 ಕೆಳಸ್ತರದ ಉಪಚಾರ

3.3.1 ತಡೆ ಅಣ್ಣ: ಇದು ಆಳವಾದ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಜಲಾಶಯಗಳಿಗೆ ಬರುವ ಹೂಳನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬುದು ಇದರ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಧನಕರುಗಳಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರು ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಿತ ನೀರಾವರಿ ಆಗುವುದಲ್ಲದೇ ಅಂತರ್ಜಲಮಟ್ಟದ ಸುಧಾರಣೆಗೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

3.3.2 ಕಿಂಡಿ ತಡೆ ಅಣಿಸಿ: ಹಳ್ಳದ ತಳದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಕೆಸ್ವ್ ಇರುವ ತಡೆ ಅಣಿ (ವೆಂಟಿಡ್ ಡ್ಯಾಮ್), ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ನೀರಿಗೆ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ದ್ವಾರವನ್ನು ತರೆದಿಟ್ಟು ನಂತರ ಹಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ (ಜೊಗು ನೀರನ್ನು) ನೀರನ್ನು ಶೇಖರಿಸಲು ದ್ವಾರಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲಾಗುವುದು. ಸ್ವೇಚ್ಚಾ ಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಸಿಮೆಂಟ್ ಗಾರೆಯಿಂದ ಕಟ್ಟಿದ, ಕಂಬಗಳ ನಡುವೆ ಮಂದ ಹಲಗೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ, ನೀರನ್ನು ಅಣೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಿ ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಾಗ ನೀರಾವರಿಗಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುವುದು.

3.3.3 ನಾಲಾ ಬದು: ಅಂತರ್ಜಾಲದ ಮರುಪೂರಣ ಮಾಡುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚಿಯಾಗಿ ನಾಲಾಬದುವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುವುದು. ಇದರಿಂದ ಅಂತರ್ಜಾಲ ಹೆಚ್ಚಿಪ್ಪ ದುಹಾಗೂ ಬಾವಿಗಳಿಂದ ನೀರಾವರಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು. ಜನ, ಜಾನುವಾರು, ವನ್ಯಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಲಭ್ಯತೆ ದೊರೆಯುವುದು ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ನೀರಾವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವುದು.

3.3.4 ಜಿನುಗು ಕರೆ: (ಪಕೋಲೆಂಷನ್ ಟ್ರ್ಯಾಂಕ್):- ನಾಲಾಬದುವಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲು ಸಿಮೆಂಟ್ ಗಾರೆಯಿಂದ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಕಟ್ಟಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳದ ಅಗಲ ಹೆಚ್ಚಿ ಇದ್ದಾಗ ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರನ್ನು ಪುನಃ ಹಳ್ಳಕ್ಕೆ ಬಿಡಬೇಕಾದ ಸಂಭರಣಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ನಾಲಾಬದು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದಾಗ ಕೋಡಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಳ್ಳದ ದಡದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಗುವಳಿ ಜಮೀನುಗಳು ಇರುವಾಗ ತೋಡುಹೊರಗುಂಡಿಯನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸಂಭರಣಗಳಲ್ಲಿ ಪಕೋಲೆಂಷನ್ ಟ್ರ್ಯಾಂಕನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರ್ಯಾಯ ಭೂಬಳಕೆ ಪದ್ಧತಿಗಳು:

ಪರ್ಯಾಯ ಭೂಬಳಕೆ ವಿಧಾನಗಳಾದ ಅರಣ್ಯ, ಮೇವು, ತೋಟಗಾರಿಕೆ-ಅರಣ್ಯ-ಮೇವು, ಕೃಷಿ-ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ-ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೇ ಇನ್ನಿತರೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳಾದ ಉದ್ದೋಗ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪರ್ಯಾಯ ಭೂಬಳಕೆ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮಣ್ಣಿನ ಹೊಚ್ಚನೆಯನ್ನು ತಡೆದು ಫಲವತ್ತತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಹಸಿರು ಹೊದಿಕೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ, ತಂಪು ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ವಿವಿಧ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಸಮುದಾಯದ ಮೂಲಭೂತ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ಗುಡಿಕೆಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಅರಣ್ಯೇಕರಣ

ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಶೇ. 20 ರವರೆಗೆ ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯೇಕರಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಗಳಾದ ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ ನೆಡುತೋಮ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯೇಕರಣ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪರಮುಖವಾಗಿ ಉರುವಲು, ಮೇವು, ಗೊಬ್ಬರ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಬಳಕೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದಂತಹ ಹಾಗೂ ರೈತರು ಇಚ್ಛಿಸುವಂತಹ ಬಹುಳಪಯೋಗಿ ಜಾತಿಯ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇರೆಗೆ ನಡೆಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಪರಿಸರ ಸೈಹಿ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಕ ಇಂಥನ ಮೂಲವಾದ ಹೊಂಗೆ, ಬೇವು ಹಾಗೂ ಹಿಪ್ಪೆ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಸಲು ಪ್ರೇರಣಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎಣ್ಣೆ ಹಿಂಡಿಯನ್ನು ಸಹ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಕ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ (Bio-fertilizer) ಬಳಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ:- ಈ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ರೈತರ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಹು ಉಪಯೋಗಿ ಅರಣ್ಯ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗುವುದು. ಇದು ಎಲ್ಲಾ ಪದೇಶಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುಳಪಯೋಗಿ ಅರಣ್ಯ ಸಸಿಗಳನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರ ಬದುಗಳ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ಒಳಬದುಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾರ್ವದಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನ ಬದುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ನೆರಳು ಬೀಳದಂತೆ ನೆಡಲಾಗುವುದು. ಪತಿ ಹೆಕ್ಕೇರಿಗೆ 100 ಗಿಡಗಳವರೆಗೆ ನೆಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ನೆಡುವ ಅರಣ್ಯ ಸಸಿಗಳು ಮೇವು.

ಹಸಿರು ಗೊಬ್ಬರ, ಉರುವಲು, ಮರ-ಮುಟ್ಟು ರೂಪದಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಸದರಿ ಸಸಿಗಳ ರೆಂಬೆ ಕೊಂಬೆಗಳು ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಹಾನಿ ಮಾಡದಂತೆ ಕತ್ತರಿಸುವುದು ಉತ್ತಮ.

ನೆಡುತೋಮ (ಅರಣ್ಯೇಕರಣ ಮತ್ತು ಕೃತಕ ಅರಣ್ಯೇಕರಣ) :-

ಈ ಹಿಂದೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅರಣ್ಯವಿಲ್ಲದ ಪದೇಶಗಳು ಜನ-ಜಾನುವಾರುಗಳ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಅನುಪಯುಕ್ತ ಗಿಡಮರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಕುರುಚಲು ಕಾಡಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿರುವ ಸಮುದಾಯ ಪದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಹು ಉಪಯೋಗಿ ವ್ಯಕ್ತಗಳ ಅರಣ್ಯೇಕರಣದ ಮೂಲಕ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು. ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಿಂದ

1. ಬರಡು ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಪರಾಣಿದ ಕೊರಕಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ಅನುಪಯುಕ್ತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೃಗೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ಆ ಭಾಗದ ಜನರ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಫಲವತ್ತತೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.
2. ಭೂಮಿಯ ಸವಕಳಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಗಿಡಮರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಒಹುಪಯೋಗಿ ಜಾತಿಯ ಮರಗಳು

ತ್ವರಿತ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಜಾತಿ	ಹಣ್ಣನ ಜಾತಿ	ಮರಮುಟ್ಟು ಜಾತಿ
1. ಜಾಲಿ	1. ಗೇರು	1. ಜಾಲಿ
2. ಹೆಚ್ಚೇವು	2. ಸೀತಾಫಲ	2. ಬಿದಿರು
3. ಬಾಗೆ	3. ಹಲಸು	3. ಕಾಡು ಸಿಪ್ಪೆ
4. ಬೇವು	4. ನೆಲ್ಲಿ	4. ಸಾಗುವಾನಿ
5. ಸರ್ವೆ	5. ಹೊಣಸೆ	5. ಹೊಳೆಮುತ್ತಿ / ಮುತ್ತಿ
6. ಸಿಸ್ಸು	6. ಬಾರೆ	6. ಹೆಚ್ಚೇವು
7. ಗೈರಿಸೀಡಿಯಾ	7. ಅಂಟುವಾಳ	
8. ಸಿಲ್ವರ್ ಟೀಕಾ		

2016–17 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ 35,763 ಲಕ್ಷ ಸಸಿಗಳನ್ನು ನಾಟಿ ಮಾಡಿ 27,914 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಉಪಚರಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೂ. 1648.928 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಶಾಲಾ ಅವರಣ

ರಸ್ತೆ ಬದಿ ನೆಡುತೋಪು

ಬದುಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಜ ಬಿತ್ತನೆ

ತೋಟಗಾರಿಕೆ

ಶಿಷ್ಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ: ತೋಟಗಾರಿಕೆಯು ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದ್ದು. ಶಿಷ್ಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಬಹುವಾಷಿಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ರೈತರ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸುವುದರಿಂದ ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸದ್ರಭಕ್ಕೆ ಹಾಗು ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ವರದಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಿಂದ ಪರಿಸರ ಸೈಹಿ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗವನ್ನು ಸೃಜಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಆಯ್ದ ರೈತರ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಬಹು ವಾಷಿಕ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿವಿಧ ಜಾತಿಯ ಹಣ್ಣು, ಹೂ ಮತ್ತು ಬಹುವಾಷಿಕ ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳ ಕಸಿ/ಸಸಿಗಳನ್ನು ಮೂರ್ಚಿಸಿ ನಾಟಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ರೈತರ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೃಷಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ: ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಹಣ್ಣೆನ ಬೆಳೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಕೃಷಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತಿಸಣ್ಣ ರೈತರಿಗೆ ಬಹಳ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಅಂತರ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಮಧ್ಯ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಜಮೀನಿನ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ಈ ಬೆಳೆಗಳು ಸಮಯೋಜಿತ ಅದಾಯ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ತೋಟಗಾರಿಕಾ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು 25–50 ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಅರಣ್ಯ ತೋಟಗಾರಿಕೆ: ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಮೇವು ಬೆಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಖಾಸಗಿ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅತೀ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಗೋಮಾಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ರೈತರ / ಸಮುದಾಯ ಬೇಡಿಕೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹಣ್ಣೆನ/ಮೇವು/ಉರುವಲು/ಟಿಂಬರ್ ನೀಡುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಸೂಕ್ತ ನಾಟ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯೊಂದಿಗೆ ಹಚ್ಚಿನ ಸಾಂದ್ರತೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಶ್ರ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಅಂತರ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ನೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಾಬಹುದಾದ ಮೇವು ಹಾಗು ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗುವುದು. ಮುಳೆಯಾಶ್ರಿತ ತೋಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆಳವಾದ ಬೇರು ಬಿಡುವ, ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಗುಣಪೂಳ್ಳ, ಗಡುಸಾದ ಹಾಗೂ ವಾತವರಣ ವೈಪರೀತ್ಯ ಸಹಿಷ್ನುತ್ತೇ ಮತ್ತು ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ತೇವಾಂಶದಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿನ ಬಯೋಮಾಸ್ ನೀಡುವಂತಹ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಹಣ್ಣು ಪಡೆಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಉರುವಲು ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಮೇವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ

2016–17 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ರೂ.671.15 ಲಕ್ಷಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ 5557.66 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಿವಿಧ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳಿಂದ ಉಪಚರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರು ಚಟುವಟಿಕೆ ಅತೀ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಆಹಾರದ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಸಮಗ್ರ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರು ಸಾಕಾಣಿಕೆಯಿಂದ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಾಗೂ ಭೂಮಿ ಫಲವಶ್ತೇಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಜಾನುವಾರುಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ನೀಡುವ ಮೇವು/ಆಹಾರದ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ಜಾನುವಾರುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಮೇಯಿಸುವುದರಿಂದ ಅಥಿಕ ಮೇಯಿಸುವಿಕೆಯಂತಹಿಗಳಿಗೆ (Overgrazing) ಮಣ್ಣಿನ ಸವೆತ ಉಂಟಾಗುವುದು. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಕಟ್ಟಿ ಮೇಯಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು (stall feeding) ಮೈತ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು ಜಲಾನಯನದ ಯೋಜನಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಜಲಾನಯನ ಯೋಜನಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಮೇವಿನ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ವಿವಿಧ ಮೇವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಶ್ನಾಕ್ಷರಿತಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಜಾನುವಾರುಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಿಸಲು, ಜಂತುಗಳ ಬಾಧೆ ನಿವಾರಿಸಲು, ಫಲವಂತಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಹಾಗೂ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪ್ರತಿ ಕೆರು ಜಲಾನಯನಕ್ಕೆ ಎರಡರಂತೆ ಜಾನುವಾರು ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

2013-14 ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ 2016-17ನೇ ಸಾಲಿನವರೆಗೆ ಮೇವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ 6598 ಹಕ್ಕೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೇವು ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅಂದಾಜು 2.00 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಹಸಿರು ಮೇವು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗಿದೆ. 8645 ಮಾದರಿ ದನದ ಕೊಣಟಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.

2016-17ನೇ ಸಾಲಿನವರೆಗೆ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳಡಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟು 1959 ಜಾನುವಾರು ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಬಿರಗಳಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಜಂತು ನಿವಾರಕ ಜೀವಧಿ ಕುಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿವಿಧ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಬಂಜೆತನ ನಿವಾರಣಾ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರುಗಳ ಆರೋಗ್ಯ ವೃಧಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕಾಗಿ ಲವಣ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ವಿಶರಿಸಿ ಕ್ರಮ ವಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸುಜಲಾ -III ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಳಕಂಡ ಪ್ರಾಶ್ನಾಕ್ಷರಿತಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ.

- ಒಳ ಮೇವು ಪೌಷ್ಟಿಕರಣ
- ಮೇವಿನ ನಷ್ಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಮೇವಿನ ಸಂಸ್ಕರಣೆ
- ಸಮಶೋಲನ ಆಹಾರ ಸಂಮಿಶ್ರಣ ತಯಾರಿಕೆ
- ಬೇಸಿಗೆಯ ತಾಪದಲ್ಲಿ ಎಮ್ಮೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ
- ಕುರಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಸಂಕರಣೆ
- ಕರುಗಳ ಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ಜಂತು ನಿವಾರಣೆ
- ಸ್ವಷ್ಟ ಹಾಲು ಉತ್ಪಾದನೆ
- ಗ್ರಾಮೀಣ ಹ್ಯಾಚರಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಮೇವು ನರಸರಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ
- ಸಣ್ಣ ರೋಮಾಂತರ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವೀಯಾಣಿ ಕೇಂದ್ರದ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ -3

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ವಿವಿಧ ಜಲಾನಯನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು / ಯೋಜನೆಗಳು

ಪ್ರಚಕ್ಷಣಾರ್ಥ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿ ವಿವರಗಳು.

ಪ್ರಥಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷ್ಣ ಸಿಂಚಯಿ ಯೋಜನೆ – ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಅ)	ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ವರ್ಷ	ಪ್ರಥಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷ್ಣ ಸಿಂಚಯಿ ಯೋಜನೆ (ಹಿಂದಿನ ಸಮಗ್ರಜಲಾನಯನ ನಿರ್ವಹಣೆಕಾರ್ಯಕ್ರಮ) ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ವರ್ಷ 2009-10
ಆ)	ಅಯ್ವೆಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆ	2402-00-102-0-30 (ಯೋಜನೆ)
ಇ)	ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವರ್ಣನೆ	60:40 ಅನುಪಾತದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಅನುದಾನವನ್ನು ಭರಿಸುತ್ತವೆ. ಸಮರ್ಪಣೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂ. 12000/ಹಕ್ಕೇರ್, ಮರುಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಗುಡ್ಡ ಗಾಡು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೂ. 15000/ಹಕ್ಕೇರ್
ಈ)	ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ಮಣ್ಣ, ತೇವಾಂಶ, ಮೋಶಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು. ಅಂತರ್ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದು. ▪ ಕೃಷಿ, ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಂಫಿಟಿಕೆ ಮೂಲಕ “ಹಸಿರು ಹೊದಿಕೆ” ಯನ್ನು ವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದು, ▪ ಮೇವು ಮತ್ತು ಉರವಲು ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆಗೊಳಿಸುವುದು. ▪ ಸಮುದಾಯ ಸಂಘಟನೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಲವರ್ಧನೆ ಭೂರಿಪಿತರಿಗೆ ಜೀವನಾಧಾರಿತ ಬೆಂಬಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಪಶು ಸಂಪತ್ತಿನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು. ▪ ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಆದಾಯ ಉತ್ಪನ್ನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಿರು ಉದ್ದಿಮೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು. ▪ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸುಧಾರಿತ ಮಣ್ಣ ಹಾಗೂ ತೇವಾಂಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆ

		<p>ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಜಲಾನಯನ ಉಪಚಾರಗಳನ್ನು ಮೇಲೆಸ್ಥರೆ, ಮಧ್ಯಸ್ಥರೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಸ್ಥರಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು. ಮಳೆನೀರು ಕೊಲ್ಲಿನ ಮುಖೇನ ಮೂಲ ತೇವಾಂಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಜಲಾನಯನ ಆಧಾರಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದು.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರಾಧಾಯಿಕ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳ ನವೀಕರಣ ಸೇರಿದಂತೆ, ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಸದರಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನರೇಗಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಜೊತೆ ಒಗ್ಗಾಡಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡುವುದು.
೭೧)	ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ/ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಯೋಜನೆಯಾಗಿ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ ಮತ್ತು ಅಂದಾಜು ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಯೋಜನೆಯಾಗಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು (ವರ್ಷಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳತೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಪ್ರಾಜೆತ್‌ಅಂಶ)	2016–17ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಯೋಜನಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ರ್ಯಾತರ ಜರ್ಮನಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 1,57,424 ಹೆಚ್‌ರೋ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಿವಿಧ ಜಲಾನಯನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮುಖೇನ ಉಪಚರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು 6110 ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣೆ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, 17511 ಹೆಚ್‌ರೋ ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಕೈಷಿ ಅರಣ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಂಷಿ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. 930 ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ 15138 ಹೆಚ್‌ರೋ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
೭೨	2016–17ನೇ ಸಾಲಿನ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿವರ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ರೂ. 35619.00 ಲಕ್ಷಗಳು (ಪರಿಷ್ಕಾರ ಗುರಿ)

ವೆಚ್ಚ:(ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

2014–15		ಪರಿಷ್ಕಾರ ಅಂದಾಜು 2015–16		ಆಯವ್ಯಯ ಅಂದಾಜು 2016–17	
ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ (ಪ್ರಾ.ಶಿ.ಸೇರಿದಂತೆ)	ವೆಚ್ಚ	ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ (ಪ್ರಾ.ಶಿ.ಸೇರಿದಂತೆ)	ವೆಚ್ಚ	ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ (ಪ್ರಾ.ಶಿ.ಸೇರಿದಂತೆ)	ವೆಚ್ಚ
40871.00	31517.00	30479.00	15093.34	54101.21	26647.53

ಭೋತ್ತಿಕ ಸಾಧನೆ: ಘಟಕ: ಹೆಚ್ಚೇರ್

2014–15		2015–16		2016–17	
ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ	ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ	ಗುರಿ	ಸಾಧನೆ
2,97,005	2,22,773	1,61,009	88,911	242759	1,57,425 ಹೆ./ 6110 ನೀರು ಸಂಗ್ರಹಣೆ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು

ಪ್ರಥಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೈಷಿ ಸಿಂಚಯಿ ಯೋಜನೆ–ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (ಹಿಂದಿನ ಸಮಗ್ರ ಜಲಾನಯನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ) ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2009–10 ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ರಾಜ್ಯದ 29 ಜಿಲ್ಲೆಗಳ 165 ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 571 ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸದರಿಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಕೇತ್ತಲೇ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳು/ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೌಣಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೇಮಕಾತಿಯ

ಅತ್ಯವಶ್ಯಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಯ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿ, ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಥಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷ್ಣ ಸಿಂಚಯಿ ಯೋಜನೆ-ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (ಹಿಂದಿನ ಸಮಗ್ರಿಗಳಾನಯನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ) ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕನಾಟಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಬ್ಯಾಚ್-1 ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಚ್-2 ರ ಜಲಾನಯನಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ದಾಖಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮೂರು ಬಾಹ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು 2010-11 ರಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

1. ಮೆ. ಕನ್ನಲ್ಪಿಂಗ್ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಸರ್ವೀಸಸ್ ಇಂಡಿಯಾ (ಪ್ರೈ.) ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು (M/s CES)
2. ಮೆ. ಕನಾಟಕ ಸ್ಪೇಟ್‌ಕೌನ್ಸಿಲ್ ಫಾರ್ ಸೈನ್ಸ್‌ಎಂಡ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ, ಬೆಂಗಳೂರು (M/s KSCST)
3. ಮೆ. ರಿಮೋಟ್ ಸೆನ್ಸಿಂಗ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜೀಸ್, ಹೈದರಾಬಾದ್ (M/s RSI)

ಸದರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಜನವರಿ 2011 ರಲ್ಲಿ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗವಾರು ಕಾರ್ಯಭಾರ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೆ. CES ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗಗಳು, ಮೆ. KSCST ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಬೆಳಗಾವಿ ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗ ಮತ್ತು ಮೆ. RSI ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಕಲಬುರಗಿ ಕಂದಾಯ ವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸದರಿ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕನಾಟಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು ಬ್ಯಾಚ್-3 ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಚ್-4ರ ಜಲಾನಯನ ಯೋಜನೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ, ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ, ಕಲಿಕೆ ಮತ್ತು ದಾಖಲೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ.

2 ಕನಾಟಕ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯ (ಸುಜಲ-3)

ಕನಾಟಕ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಯನ್ನು (KWDP-II) ಹಿಂದುಳಿದ 11 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ಬೀದರ, ಕಲಬುರಗಿ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಗದಗ, ದಾವಣಗರೆ, ರಾಯಚೂರ್, ವಿಜಯಪುರ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ತುಮಕೂರು, ಯಾದಗೀರ್ ಹಾಗೂ ಚಾಮರಾಜನಗರದ, 931 ಕಿರು ಜಲಾನಯನಗಳಲ್ಲಿ 4.46 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಆದೇಶ ಸಂಖ್ಯೆ: AD 164 AMI 2011 ದಿನಾಂಕ: 05.07.2012 ರಂದು ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡಿದೆ. ತದನಂತರ ಯೋಜನೆಯ ಒಪ್ಪಂದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ದಿನಾಂಕ: 16.07.2012 ರಂದು ಪರಸ್ಪರ ಒಟ್ಟೆಂಬಿರುತ್ತವೆ. ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮಂಡಳಿಯ ಯೋಜನೆಯ ಸಾಲದ ಸಂಖ್ಯೆ 5087 INR ರಲ್ಲಿ ರೂ.514.40 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನಕ್ಕೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಶೋಟಗಾರಿಕೆ ಘಟಕಕ್ಕೆ ರೂ. 142.12 ಕೋಟಿ ಅನುದಾನವನ್ನು ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಶೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವುದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀಕ್ರಿಯೆ ಅಂತರ್ನಾಲ್ ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಯೋಜನೆಯನ್ನು 2013-14 ರಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್, 2018 ರ ವರೆಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

KWDP-II (ಸುಜಲ-3)

ಯೋಜನೆಯು

ಪ್ರತ್ಯೇಕ

ಯೋಜನೆಯಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಮರಣ್ಯತ ಪ್ರಥಾನ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷ್ಣ ಸಿಂಚಾಯಿ ಯೋಜನೆ-ಜ.ಅ. (ಹಿಂದಿನ ಸಮಗ್ರ ಜಲಾನಯನ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಯೋಜನಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು. ಅದರಂತೆ, 11 ಯೋಜನಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ 4, 5 ಮತ್ತು 6 ರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸುಜಲ-3 ಯೋಜನೆಯ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ದುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಸುಜಲ-3 ಯೋಜನೆಯಡಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾಹಿತಿ/ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಕರುಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಸುಜಲ-3 ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪಿ.ಎಂ.ಕೆ.ಎಸ್.ವ್ಯೇ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಜೊತೆ ಒಗ್ಗಾಡಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದ ಅನುಸಾರ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನದ ನಕಾಶೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಯೋಜನೆಯ ವಿವರ ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಹಿಂದ:

ಅ)	ಯೋಜನೆ ಹೆಸರು ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತಾವಿಸುವ ವರ್ಣ	ಕರ್ನಾಟಕ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ—II (ಕ.ಜ.ಅ.ಯೋ—II) (ಸುಜಲ-3 ಯೋಜನೆ), 2012–13 ನೇ ಸಾಲಿನಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿದೆ
ಆ)	ಆಯವ್ಯಯದ ಲೆಕ್ಕೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆ	2402-00-102-0-28 ಪ್ಲಾನ್ (ಇ ಎ ಪಿ)
ಇ)	ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು	ಬಾಹ್ಯ ನೆರವೆ 70% - ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಪಾಲು, 30% - ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು
ಈ)	ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶ	ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವು ಮಣ್ಣ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನವೀನ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಆಧಾರಿತ ಯೋಜನೆ ತಯಾರಿಸುವುದು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಪಾಲುದಾರರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಪ್ರದೇಶಗಳ ವಿವಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗಾಡಿಸಿ ಜಲಾನಯನ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.
ಉ)	ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಿಂದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಅಂದಾಜು ಲಾಭ (ವರ್ಷದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಲಾಭ)	ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಪೊಣ ವಿವರಗಳನ್ನು ಯೋಜನೆಯ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗುವುದು.
ಉಂ)	2016–17ರ ಹಣಕಾಸಿನ ವಿವರ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ರೂ.5630.00 ಲಕ್ಷಗಳು (ಜಾತಿ: ರೂ.5000.00 ಲಕ್ಷ (ಪರಿಷ್ಕಾರ) & ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ: ರೂ.630.00 ಲಕ್ಷ)

ಯೋಜನೆಯಡಿ 12 ಪಾಲುದಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಪಾಲುದಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕರಾರು ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

1. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಣ್ಣ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಭೂ ಬಳಕೆ ಯೋಜನೆ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
2. ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬೆಂಗಳೂರು
3. ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು
4. ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಧಾರವಾಡ
5. ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ರಾಯಚೂರು
6. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ತೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ
7. ತೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬಾಗಲಕೋಟಿ
8. ಕನಾಟಕ ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬೀದರ್
9. ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಂಸ್ಥೆ (ಕೆ.ಎಸ್.ಎನ್.ಡಿ.ಎಂ.ಸಿ.) ಬೆಂಗಳೂರು
10. ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ದೂರಸಂಪರ್ವದ ಅನ್ವಯಿಕ ಕೇಂದ್ರ, ಬೆಂಗಳೂರು
11. ಇತ್ತೀಸ್ಯಾಟ್ ಸಂಸ್ಥೆ, ಹೈದರಾಬಾದ್.
12. ಭಾರತೀಯ ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆ, ಬಳಾರಿ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಣ್ಣ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಭೂ ಬಳಕೆ ಸಂಸ್ಥೆ, ಹೆಬ್ಬಾಳಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಇವರು ಮುಂದಾಳು ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲ ಪಾಲುದಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸೇತುವೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಭೂ-ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯ:

ಭೂ-ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯವು (ಎಲ್.ಆರ್.ಇ) ನಿಗದಿತ 11 ಯೋಜನಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಆಯ್ದು 698 ಕಿರುಜಲಾನಯನಗಳಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಿದ ಹಂತದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ತಂಡವು ನವೆಂಬರ್, 2016 ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದಾಗ ಅನುಮೋದಿಸಿದಂತೆ ಎಲ್.ಆರ್.ಇ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಯೋಜನಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 1931 ಕಿರುಜಲಾನಯನಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪಾಲುದಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ತಾಲೂಕುವಾರು ಎಲ್.ಆರ್.ಇ ಕಾರ್ಯ ವಿಸ್ತರಿಸಬೇಕಾದ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಕಿರುಜಲಾನಯನಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ವಿಸ್ತರಣೆ ಕಾರ್ಯ ಆರಂಭಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್.ಆರ್.ಇ ಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಗತಿ ವಿವರ ಕೆಳಕಂಡಂತಿರುತ್ತದೆ.

ಭೋತಿಕ ಪ್ರಗತಿ (ದಿನಾಂಕ:31.03.2017)

1. ಎಲ್.ಆರ್.ಇ ಅಧ್ಯಯನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪ್ರಗತಿ:

ಕ್ರ. ಸಂ.	ವಿವರಗಳು	ಎನ್.ಬಿ. ಎಸ್.ಎಲ್.ಯಿ.ಪಿ.	ಕೈ.ವಿ.ವಿ. ಬೆಂಗಳೂರು	ಕೈ.ವಿ.ವಿ. ಧಾರವಾಡ	ಕೈ.ವಿ.ವಿ. ರಾಯಚೂರು	ತೋ.ವಿ.ವಿ. ಬಾಗಲಕೋಟಿ	ಕೈ. & ತೋ.ವಿ.ವಿ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ	ಒಟ್ಟು	
1	ಎಲ್.ಆರ್.ಇ ಮೂರಣಗೊಂಡ ಕಿರುಜಲಾನಯನ ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಗುರಿ	300	371	400	360	300	200	1931
		ಸಾಧನೆ	213	198	353	210	63	31	1068
2	ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ನಕ್ಷೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಗುರಿ	300	371	400	360	300	200	1931
		ಸಾಧನೆ	122	182	127	41	13	30	515

ಮಣಿನ ಪದರಗಳ ಅಧ್ಯಯನ (ಸಾಯಿಲ್ ಮೌಲ್ಯಫ್ಲೋ) ಮಣಿನ ಮಾದರಿಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ಭೂ ಘಳವಶ್ತತೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಇವು ಭೂಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ (ಎಲ್.ಆರ್.ಇ) ಪ್ರಮುಖ ಘಟಕಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ.

3. ಹೃಡ್ಯೋಲಾಜಿಕಲ್ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಗತಿ:

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು	ಕೈ.ವಿ.ವಿ. ಬೆಂಗಳೂರು	ಕೈ.ವಿ.ವಿ. ಧಾರವಾಡ	ಕೈ.ವಿ.ವಿ. ರಾಯಚೂರು	ತೋ.ವಿ.ವಿ. ಬಾಗಲಕೋಟಿ	ಕೈ. & ತೋ.ವಿ.ವಿ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ	ಒಟ್ಟು
1	ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ಬಾವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	1873	814	3081	26	300	6094
2	ಗ್ರಾವಿಮೆಟ್ರಿಕ್/ತಿಂಟಾ ಮ್ಯೋಬ್ ಮಣಿನ ತೇವಾಂಶದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಕೈಗೊಂಡ ಸಂಖ್ಯೆ.	1730	852	1351	644	1003	5580
3	ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ ನೀರಿನ ಮಾದರಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	3700	606	145	123	305	4879
4	ಅಂತರಾರ್ಥಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಕೈಗೊಂಡ ಬಾವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	1782	2287	1729	622	2250	8670

ಸುಜಲ-3 ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದತ್ತಾಂಶ / ತಾಂತ್ರಿಕತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಲಾನಯನ ಉಪಚಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು (ಸ್ವಾಚುರೇಷನ್ ಆಫ್ ವಾಟರ್‌ಶೆಡ್) ಬೀದರ್, ಕೊಪ್ಪಳ, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಮಾಡಿದ ಉಪಚಲಾನಯನಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವ ಭ್ಯಾಂಕ್ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ನವೆಂಬರ್ 2016 ಮಾಹೆಯ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಿಕೊಂಡಂತೆ, ಒಟ್ಟು 9 ಉಪಚಲಾನಯನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಲಾನಯನ ಉಪಚಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು ಇದು ಯೋಜನಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪ್ರಥಮ ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷ್ಣ ಸಿಂಚಾಯಿ ಯೋಜನೆ-ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಭ್ಯಾಂಕ್-5 ಪ್ರದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಇದು ಉಪಚಲಾನಯಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದ 2 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ ಒಂದು ಕಿರುಜಲಾನಯನ ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಲಾನಯನ ಉಪಚಾರ

ಕೈಗೊಂಡು ಮಾದರಿ ಕಿರುಜಲಾನಯನ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಈ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಗಾರವನ್ನು ವರ್ಷಾಧಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಡಿ.ಪಿ.ಆರ್. ತಯಾರಿಕೆ ಹಂತದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ

ಆಧಿಕ ವೆಚ್ಚ:

ಯೋಜನೆಗೆ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಹಾಗೂ ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಲೆಕ್ಕೆ ಶೀಫ್ಸ್‌ಕೆಯಡಿ ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಮೂರು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಗೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ಅನುದಾನ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಹಾಗಿವೆ.

(ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

2014–15			2015–16			2016–17		
ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ	ವೆಚ್ಚ (62ಬಿ ಅನ್ನಯ)	ಬಿ.ಯು.ಎಫ್.ಆರ್. ವರದಿಯನ್ನಯ ವೆಚ್ಚ (70%)	ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ	ವೆಚ್ಚ (62ಬಿ ಅನ್ನಯ)	ಬಿ.ಯು.ಎಫ್.ಆರ್. ವರದಿಯನ್ನಯ ವೆಚ್ಚ (70%)	ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ	ವೆಚ್ಚ (62ಬಿ ಅನ್ನಯ)	ಬಿ.ಯು.ಎಫ್.ಆರ್. ವರದಿಯನ್ನಯ ವೆಚ್ಚ (70%)
3535.00	3440.15	1459.18	6500.00	6417.64	3925.39	5630.00	5556.12	3040.48

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು:

- ವಿಶ್ವಭಾಂಕ್ ತಂಡವು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ದಿನಾಂಕ 20.04.2014 ರಿಂದ 30.04.2014, 08.09.2014 ರಿಂದ 12.09.2014, 12.04.2015 ರಿಂದ 17.04.2015, 04.10.2015 ರಿಂದ 17.10.2015, 09.05.2016 ರಿಂದ 17.05.2016, 07.11.2016 ರಿಂದ 18.11.2016 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ ಸುಜಲ-3 ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಕೈಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
- ವಿಶ್ವ ಭಾಂಕ್ ತಂಡದ ನವೆಂಬರ್ 2016 ಮಾಹೆಯ ಭೇಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಿರುವಂತೆ, ಸುಜಲ-3 ಯೋಜನೆಯಡಿ ಪ್ರಸ್ತುತ 698 ಕಿರು ಜಲಾನಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಳಿಸ್ತಿರುವ ಎಲ್.ಆರ್.ಎ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಇನ್ನೂ 1233 ಕಿರುಜಲಾನಯನಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಒಟ್ಟಾರೆ 1931 ಕಿರುಜಲಾನಯನಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಒಟ್ಟು 9 ಯೋಜನಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು 9 ಉಪಜಲಾನಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಲಾನಯನ ಉಪಚಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ 2 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ ಒಂದು ಕಿರುಜಲಾನಯನ ಆಯ್ದು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಲಾನಯನ ಉಪಚಾರ ಕೈಗೊಂಡು ಮಾದರಿ ಕಿರುಜಲಾನಯನ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಯೋಜನೆಯಡಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ನಿರ್ಣಯ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಜಿ.ಎ.ಎಸ್. ಆಧರಿತ ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮೋಟ್‌ಲ್ ಸ್ವಾಫಿಸಲು ಸೂಕ್ತ ಸಂಸ್ಥೆ ಆಯ್ದುಮಾಡಲು ಕರೆಯುವ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಟೆಂಡರ್‌ನ ಕರಡು ಬಿಡ್, ಫಂಕ್ಷನಲ್ ರಿಕ್ಷ್ಯೂಮೆಂಟ್ ಸ್ಪೆಸಿಫಿಕೇಷನ್ (ಎಫ್.ಆರ್.ಎಸ್.) ದಾಖಿಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆ ರವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಮಿತಿಯು ಹಲವಾರು ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿದಂತೆ ಬಿಡ್ ದಾಖಿಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸಿ ವಿಶ್ವಭಾಂಕ್ ಅನುಮೋದನೆಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಯೋಜನೆಯಡಿಯ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ವಿರೀದಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವ ಭಾಂಕ್‌ನ ಎಸ್.ಟಿ.ಎ.ಪಿ. ತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

- ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ತಂಡವು ನವೆಂಬರ್, 2016 ಮಾಹೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೊಂಡ ಯೋಜನೆಯ ಮುದ್ರಂತರ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿರುವಂತೆ ಯೋಜನೆಯ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳ ಮನರೂಪನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ತಯಾರಿಸಿ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳ ಇಲಾಖೆಯ ಅನುಮೋದನೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಡಲು ಹೋರಿ ರಾಜ್ಯ ಆರ್ಥಿಕ ಇಲಾಖೆಗೆ ದಿನಾಂಕ 06.03.2017 ರ ಪತ್ರದ ಮೂಲಕ ಸಲ್ಲಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಭಾರತೀಯ ಕೃಷಿ ಅನುಸಂಧಾನ ಪರಿಷತ್ (ಎ.ಸಿ.ಎ.ಆರ್.) ಮತ್ತು ಭಾರತೀಯ ಶೋಟಗಾರಿಕೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ (ಎ.ಬಿ.ಎಚ್.ಆರ್.) ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಅನುದಾನಿತ ಸಂಶೋಧನಾ ಯೋಜನೆಗಳ ಪ್ರಗತಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಸಭೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಯೋಜನೆಯಡಿ ಆಯ್ದು 14 ಕಿರುಜಲಾನಯನಗಳಲ್ಲಿ ಹೈಡ್ರಾಲಜಿ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಶೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಯೋಜನೆಯ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಉಸ್ತುವಾರಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಪಶು ಸಂಗೋಪನೆ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯವು ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಮತ್ತು ಪಶು ಸಾಕಾಣಿಕೆ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯ ಉಪಕರಣಗಳ ವಿರೀದಿಯನ್ನು ಮೂರ್ಖಗೊಳಿಸಿರುತ್ತದೆ. 2016–17 ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಯೋಜನಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 396 ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಟ್ಟದ ಚಟುವಟಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.
- ಜಿಲ್ಲೆ ಕೃಷಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ (ಜಿ.ಕ್ರ.ತ.ಕೇಂ) ವಿಜಯಪುರ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸುಜಲ-3 ಯೋಜನೆಯ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿದಾರರ ತರಬೇತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಎನ್.ಬಿ.ಎಸ್.ಎಲ್.ಯು.ಪಿ. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ:13.12.2016 ರಿಂದ 15.12.2016 ರ ವರೆಗೆ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಜಲಾನಯನ ಸಮಿತಿ ಸದಸ್ಯರು, ಜಲಾನಯನ ಸಹಾಯಕರುಗಳಿಗೆ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತು ಸಮಗ್ರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಬಳಸುವ ಕುರಿತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಲವರ್ಧನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದು, ಜಿ.ಕ್ರ.ತ.ಕೇಂದ್ರ ಮೈಸೂರು ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ (ಚಾಮರಾಜನಗರ, ತುಮಕೂರು ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು) ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ 212 ಹಾಗೂ ವಿಜಯಪುರ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ (ಗದಗ, ದಾವಣಿಗೆರೆ, ವಿಜಯಪುರ, ಯಾದಗಿರಿ ಮತ್ತು ಕಲಬುಗ್ರ) ಹದಿನೇಳು ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ 520 ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಪಾಲುದಾರರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಎನ್.ಬಿ.ಎಸ್.ಎಲ್.ಯು.ಪಿ. ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಲಾನಯನ ಉಪಚಾರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕಾಗಿ ಯೋಜನೆಯಡಿಯ ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಹಿತಿ ಬಳಸಿ ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನಾ ವರದಿ ತಯಾರಿಸುವ ಕುರಿತು ದಿನಾಂಕ 27.02.2017 ರಿಂದ 01.03.2017 ರ ವರೆಗೆ ದಾವಣಿಗೆರೆ, ಗದಗ, ವಿಜಯಪುರ, ಯಾದಗಿರಿ ಮತ್ತು ಕಲಬುಗ್ರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಕಾರ್ಯಗಾರವನ್ನು ಹಾಗೂ ರಾಯಚೂರು ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಒಂದು ದಿನದ ಕಾರ್ಯಗಾರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಯಿತು.
- ಸುಜಲ-3 ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲು ಜ.ಅ.ಇ. ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ದಿನಾಂಕ 06.03.2017 ರಂದು ಒಂದು ದಿನದ ಕಾರ್ಯಗಾರವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಯೋಜನೆಯಡಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಹೈಡ್ರಾಲಜಿಕಲ್ ಮಾಹಿತಿ ಬಳಕೆ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಲು ದಿನಾಂಕ 07.03.2017 ರಂದು ಜ.ಅ.ಇ. ಕಫೇರಿಯಲ್ಲಿ, ದಿನಾಂಕ 10.03.2017 ಮತ್ತು 20.03.2017 ರಂದು ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗಾರಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.
- ಕೊಪ್ಪಳ ಹಾಗೂ ಗದಗ ಮತ್ತು ದಾವಣಿಗೆರೆ ಹಾಗೂ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ರೈತರುಗಳಿಗೆ ಗುಜರಾತ್ ರಾಜ್ಯದ ಸದ್ಯರು ಘೋಂಡೇಷನ್ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಎರಡು ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಯನ ಪ್ರವಾಸವನ್ನು ಮತ್ತು ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ ರಾಜ್ಯದ ಜಲಾನಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಕಫೇರಿ ಹಾಗೂ ಜಿಲ್ಲೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಎರಡು ತಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರವಾಸ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

- ಯೋಜನೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮೊರ್ಕ್ಸ್‌ರ್‌ಮೆಂಟ್ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳ ಕುರಿತು ದಿನಾಂಕ 27.12.2016 ರಂದು ಒಂದು ದಿನದ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ ಏರ್ವಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಒಟ್ಟು 1157 ಹೆ. ತಪ್ಪದೇಶದಲ್ಲಿ ದೀಘಾರ್ ವಧಿ ಬೆಳೆಗಳ ಮತ್ತು 790 ಹೆ. ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಷ್ಣಿಕ ಬೆಳೆಗಳ ಪ್ರಾತ್ಯಾಕ್ಷರಿಕಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ್ದು, ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಕುರಿತ ಪ್ರಾತ್ಯಾಕ್ಷರಿಕಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲ ಯೋಜನಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡಲು ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಶೋಟಗಾರಿಕೆ ಘಟಕದಡಿ ಇದುವರೆಗೆ ಒಟ್ಟು 500 ತರಬೇತಿ, 122 ಕ್ಷೇತ್ರೋತ್ಸವ, 36 ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರವಾಸ ಮತ್ತು 26 ತಂಡಗಳಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಎರ್ವಡಿಸಲಾಗಿದ್ದು ಯೋಜನಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಅಂದಾಜು 1516 ರೈತರುಗಳು ಶೋಟಗಾರಿಕೆ ಕುರಿತ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.
- ಆಸಕ್ತ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳ (ಎಫ್.ಆ.ಜಿ.) ಮುಂದಾಳು ರೈತರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಜಿಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಜ್ಞಾನ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೋಟಗಾರಿಕೆ, ಮಣ್ಣ ಮತ್ತು ನೀರು ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಹಣ್ಣ ಮತ್ತು ತರಕಾರಿ ಬೆಳೆಗಳ ಕೋಯ್ಲೋತ್ತರ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಮಾರಾಟ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ಏರ್ವಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಯಡಿ ರಚಿಸಿದ ಆಸಕ್ತ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಒಟ್ಟು 36 ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರವಾಸಗಳನ್ನು ಏರ್ವಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ನಬಾಡ್‌ ಕನ್ಸಲ್ಟೇನ್ ಸರ್ವಿಸ್‌ಸ್‌ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು (ಎನ್‌ಎಬಿಸಿಬಿಎನ್‌ಎಸ್) ಕೊಯ್ಲೋತ್ತರ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕ ಅಗತ್ಯತೆ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಬೀದರ್, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಕೊಪ್ಪಳ, ತುಮಕೂರು, ವಿಜಯಪುರ ಮತ್ತು ಕಲಬುಗ್ಗೆ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ಕೊಯ್ಲೋತ್ತರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಗತ್ಯತೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಮೂಲಮಾಹಿತಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಆಯ್ದು ಮಾಡಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಶೋಟಗಾರಿಕೆ ಘಟಕದಡಿ ಇಂಡಿಯಾ ಫೌಂಡೇಷನ್ ಫಾರ್ ಹ್ಯಾಮಾನಿಸ್ಟ್‌ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು (ಎಫ್.ಎಫ್.ಎಚ್.ಡಿ.) ಶೋಟಗಾರಿಕೆ ಬೆಳೆಗಳ ರೈತರ ಉತ್ಪಾದಕರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ (ಎಫ್.ಆ.ಎ.ಎಂ.) ಬಿಸಿನೆಸ್ ಪ್ಲಾನ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಒದಗಿಸಲು ಸಹಯೋಗ ನೀಡಲು ಆಯ್ದುಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕುರಿತು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಶಾಸನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಕಾನೂನಾತ್ಮಕ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಎಫ್.ಆ.ಎ.ಎಂ. ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲು ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ಏರ್ವಡಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಸುಜಲ-3 ಯೋಜನೆಯ ವಿವಿಧ ಒಟ್ಟುವಟಕಿಗಳ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿವರವನ್ನು, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಪ್ರಗತಿಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆ ಪಾಲುದಾರರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನಿಯಮಿತವಾಗಿ ಹೊರತರುವ ಸುಜಲ ನ್ಯಾಂಸ್‌ಲೆಟ್‌ರೋಗಳ ಮೂಲಕ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

2017-18ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕೃಗೊಳ್ಳಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ವಿವರ:

1. ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಿಸಿರುವ 698 ರಿಂದ 1931 ಕಿರುಜಲಾನಯನಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು.
2. ಸಂಪೂರ್ಣ ಜಲಾನಯನ ಉಪಕಾರವನ್ನು ಯೋಜನಾ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 9 ಉಪಜಲಾನಯನಗಳು ಮತ್ತು 2 ಕಿರುಜಲಾನಯನಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಗೊಳ್ಳುವುದು ಹಾಗೂ ಈ ಸಂಬಂಧ ತಯಾರಿಸುವ ವಿಸ್ತೃತ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೈಡ್ರಾಲಜಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸೇರ್ಪಡಿಸಿ ಮಾಡುವುದು.
3. ಯೋಜನೆಯಡಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ನಿರ್ಣಯ ಬೆಂಬಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಪೋರ್ಟಿಲ್ ಸಾಧಾರಿಸಲು ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಟೆಂಡರ್ ಕರೆದು ಸೂಕ್ತ ಸಂಸ್ಥೆ ಆಯ್ದುಮಾಡುವುದು.
4. ದ್ವನಂದಿನ ಹವಾಮಾನ ವಿವರಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಲು ಯೋಜನಾ ಪ್ರದೇಶ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರ, ಸಹಾಯಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಕಣೆರಿ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಕಣೆರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಸ್.ಎನ್.ಡಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರದರ್ಶನ ಘರಕಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದು.

5. ಯೋಜನಾ ಪ್ರದೇಶ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಟೆಲಿಮೆಟ್ರಿಕ್ ಹವಾಮಾನ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಕೆ.ಎಸ್.ಎನ್.ಡಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಅಳವಡಿಸುವುದು.
 6. ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಹಿತಿ ಆಧರಿಸಿ ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಗಳನ್ನು ಯೋಜನಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕಿರು ಜಲಾನಯನಗಳಲ್ಲಿ ತಲಾ 5 ಹೆ. ನಂತೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.
 7. ಸಮಗ್ರ ಹೀಡೆ ನಿರ್ವಹಣೆ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ನು ಬೆಳೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
 8. ಯೋಜನೆಯ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳ ಪಾಲುದಾರರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಲವರ್ಧನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಯಡಿ ತಯಾರಿಸುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರಸರಿಸುವುದು.
 9. ಯೋಜನೆಯಡಿ ಅನುದಾನಿತ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಫಲಶ್ರುತಿಯ ಕುರಿತು ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು.
 10. ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲು ಯೋಜನಾ ಪ್ರದೇಶ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ರೈತ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಗಳಿಕೆ ಯಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸದರಿ ಮಾಹಿತಿ ಅಳವಡಿಸುವುದು.
- 3. ಕನಾರ್ಟಕ - ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು.**

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಆಡಳಿತದಿಂದಲ್ಲಿ ಮೇಸೂರು ಹಾಗೂ ವಿಜಯಪುರದಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇಲಾಖೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಮಟ್ಟದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕುರಿತು ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು. ಈ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಯೋಜನೆಯ ವಿವರಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

ಅ)	ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು	ಕನಾರ್ಟಕ - ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರ
ಆ)	ಆಯವ್ಯಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆ	2402-00-109-0-02
ಇ)	ಯೋಜನೆಯಡಿ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು	ರಾಜ್ಯ ಯೋಜನೆ ಶೇ.100
ಈ)	ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ದೇಶಗಳು	ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಇಲಾಖೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿ / ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ, ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ಸಮುದಾಯಾಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ತರಬೇತಿ. ಕಲಿಕಾ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು.
ಉ)	ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ/ಪ್ರಾಜ್ಞೆ ಯೋಜನೆಯ ಅಂದಾಜು ಫಲಿತಾಂಶು ಮತ್ತು ಅಂದಾಜು ಫಲಾನುಭವಿಗಳು (ವರ್ಷಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಳತೆ ಮಾಡಬಹುದಾದ ಫಲಿತಾಂಶು)	ಇಲಾಖೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡುವುದು. ಸರ್ಕಾರೀತರ ಸಂಸ್ಥೆ, ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಲವರ್ಧನೆ.
ಎ)	ಹಣಕಾಸು (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)	ರೂ. 20.00 ಲಕ್ಷಗಳು

ವೆಚ್ಚ:(ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

2014–15		2015–16		2016–17	
ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ	ವೆಚ್ಚ	ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ	ವೆಚ್ಚ	ಅನುದಾನ ಬಿಡುಗಡೆ	ವೆಚ್ಚ
10.00	4.23	20.00	18.92	15.0	14.38

ತರಬೇತಿಗಳನ್ನು ಸಮಯಕ್ಕನುಗೂಣವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ತೊಡಕುಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತರಬೇತಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಶಿಭಿರಾಧಿಕಾರಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

2016–17 ನೇ ಸಾಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿ ವಿವರಗಳು

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ವಿವಿಧ ಯೋಜನೆಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಗೊಳಿಸಿದ ಗುರಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಗತಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅನುಬಂಧ-1 ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಅನುಬಂಧ -1

2016-17 ನೇ ಸಾಲನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶಿ ವಿವರ (ರೂ. ಲಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ)

ಕ್ರ. ಸಂ.	ಯೋಜನೆಯ ಹೆಸರು/ ಲೆಕ್ಕೆ ಶೀರ್ಷಿಕೆ	ವಾರ್ಷಿಕ ಅನುದಾನ	ಪರಿಷ್ಕಾರ ಗುರಿ		ಒಟ್ಟು	ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಯಾದ ಒಟ್ಟು ಹಣ	ಮಾರ್ಚ್ - 2017 ರ ಮಾಹೆಯ ವರೆಗಿನ ಹೆಚ್ಚು (ಸಂಬಿಳಿತ)	ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ಶೇಕಡಾವಾ ರು ಪ್ರಗತಿ	ಭೌತಿಕ ಗುರಿ ಮತ್ತು ಯೋನಿಕ್	ಭೌತಿಕ ಸಾಧನೆ	ಪರಾ
			ರಾಜ್ಯ ವಂತಿಕೆ	ಕೇಂದ್ರ ವಂತಿಕೆ							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	<u>ರಾಜ್ಯ ವಲಯ</u>										
1	ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿ 2402-00-102-0-15	568.00	568.00	-	568.00	568.00	482.59	84.96	-	-	-
2	ಕನಾರಕ ಜಲಾನಯನ ತರಚೇತಿ ಕೇಂದ್ರ 2402-00-109-0-02	20.00	20.00	-	20.00	15.00	14.40	72.01	-	-	-
3	ಪ್ರಥಾನ ಮುಂತಿ ಕೃಷಿ ಸಿಂಚಾಯಿ ಯೋಜನೆ- ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ (ಹಿಂದಿನ ಸಮಗ್ರ ಜಲಾನಯನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ) 2402-00-102-0-30	34000.00	14247.60	21371.40	35619.00	54101.21	26647.53	77.92	242759 (ವೆ.)	157425 (ಹೆ.)	-
4	ಸುಜಲ ಜಲಾನಯನ ಯೋಜನೆ (ಸುಜಲ-3) 2402-00-102-0-28	5600.00	5000.00	-	5000.00	5000.00	4964.09	99.28	- -	-	-
	ರಾಜ್ಯ ವಲಯ ಒಟ್ಟು	40188.00	19835.60	21371.40	41207.00	59684.21	32108.61	77.92	242759 (ವೆ.)	157425 (ಹೆ.)	-
										6110 ಜಲ ಸಂಗ್ರಹಕಾ ವಿನ್ಯಾಸಗಳು	
										6110 ಜಲ ಸಂಗ್ರಹಕಾ ವಿನ್ಯಾಸ	

ಅಧ್ಯಾಯ-4

ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ರಚನೆ:

ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ 1.4.2000 ದಿನದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

1. ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟ: ರಾಜ್ಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಯ ಹಿರಿಯ ಶ್ರೇಣಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಆಯುಕ್ತರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ, ಒಬ್ಬರು ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಹಿರಿಯ ಶ್ರೇಣಿಯ ಕನಾಫಟಕ ಆಡಳಿತ ಸೇವೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾದ

ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು (ಆಡಳಿತ) ಇವರುಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಸಹ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳ ನೆರವಿಗಾಗಿ ಜಂಟಿ ಕಂಟೊಲರ್ ಶ್ರೇಣಿಯ ಮುಖ್ಯ ಲೆಕ್ಕಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು, ಮುಖ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಮೂವರು ಜಂಟಿ ಕ್ರೈಸ್ತಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಯೋಜನಾ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಹಾಗೂ ಪಶುಸಂಗೋಪನೆಯ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಜಂಟಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಅರಣ್ಯ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಕ್ರೈಸ್ತಿ ಮತ್ತು ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಲಾನಯನ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

2. ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟ: ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಜಲಾನಯನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿವಿಧ ಘಟಕಗಳಾದ ಕ್ರಾಂತಿ, ಅರಣ್ಯ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಪಶುಸಂಗೋಪನೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಜಂಟಿ ಕ್ರೈಸ್ತಿ ನಿರ್ದೇಶಕರುಗಳು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವರು.

ಕ್ರಾಂತಿ ಸಿಬ್ಬಂಧಿಗಳ ವಿವರಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಹಿವೆ;

3. ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟ: ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು / ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಾಂತಿ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 176 ತಾಲ್ಲೂಕು ಮಟ್ಟದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರವಾದ ಆಡಳಿತ ಚಾಟ್‌ಎ ನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

2016-17 ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಜಲಾನಯನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಕೇಂದ್ರ ಕಫೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿ/ಸಿಬ್ಬಂದಿಯವರ ಕ್ರಾಂತಿ ಪಟ್ಟಿ

ಕ್ರಸಂ	ವ್ಯಂದ	ಮಂಜೂರಾದ ಹುದ್ದೆ	ಭರ್ತೆಯಾದ ಹುದ್ದೆ	ಖಾಲಿ ಹುದ್ದೆ	ಭರ್ತೆಯಾದ ಹುದ್ದೆ		ಭರ್ತೆಯಾದ ಹುದ್ದೆ	
					ಮರುಷರು	ಮಹಿಳೆಯರು	ಪರಿಷ್ಪತ್ತ ಜಾತಿ	ಪರಿಷ್ಪತ್ತ ವಂಗಡ
1.	’ಎ’	21	16	5	11	5	2	0
2.	’ಬಿ’	20	09	11	3	6	0	1
3.	’ಸಿ’	54	36	18	18	18	6	-
4.	’ಡಿ’	15	07	08	3	4	2	-
ಒಟ್ಟು		110	68	42	35	33	10	1

**2016–17 ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಶಮಗ್ರ ಜಳಾನಯನ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ
ಕೇಂದ್ರ ಕಣ್ಣೀರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಇಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ನೌಕರರ ವಿವರ.**

ಕ್ರ.ಸಂ	ಹುದ್ದೆಯ ಹೆಸರು	ಒಡಬ್ಲೂಪ್ಯಂಪಿ
1.	ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಣಿತರು (IT)	1
2.	ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಣಿತರು (ವಿಜಯಪುರ ಜಿಲ್ಲಾ ತ.ಕೇಂದ್ರ)	1
3.	ಜಿ.ಎ.ಎಸ್.ಎಕ್ಸ್‌ಪೆಟ್‌	1
4.	ಪ್ರೋಗ್ರಾಮರ್	1
5.	ಲೆಕ್ಚರ್ ಸಹಾಯಕರು	1
6.	ಸಹಾಯಕ	2
7.	ದಾಖಲಾತಿ ಪರಿಣಿತರು	0
8.	ಡಿಇಬ್	8
9.	ವಾಹನ ಚಾಲಕರು	9
10.	ಗ್ರೂಪ್ ಡಿ ನೌಕರರು	7
		ಒಟ್ಟು
		31

**2016–17 ನೇ ಸಾಲಿಗೆ ಕೆ.ಡಬ್ಲೂ.ಡಿ.ಪಿ-2 (ಸುಜಲ-3) ಯೋಜನೆಯಡಿ ಹೊರಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ
ಕೇಂದ್ರ ಕಣ್ಣೀರಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಇಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ನೌಕರರ ವಿವರ.**

ಕ್ರ.ಸಂ	ಹುದ್ದೆಯ ಹೆಸರು	ಒಡಬ್ಲೂಪ್ಯಂಪಿ
1.	ಪರಿಸರ ತಜ್ಜರು	1
2.	ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಪರಿಣಿತರು	1
3.	ದಾಖಲೀಕರಣ ತಜ್ಜರು	1
4.	ಭೂಗಭಟಾಸ್ತ ತಜ್ಜರು	1
5.	ಯೋಜನಾ ತಾಂತ್ರಿಕ ತಜ್ಜರು	1
6.	ಸಿಸ್ಟಮ್ ವಿಶ್ಲೇಷಕರು	1
7.	ಗ್ರಾಫಿಕ್ ಡಿಸ್ಪ್ಯನರ್	1
8.	ಯೋಜನಾ ಸಹಾಯಕರು	2
9.	ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ನಿರ್ವಹಕರು	2
10.	ಡಾಟಾ ಎಂಟ್ ಆಪರೇಟರ್	3
11.	'ಡಿ' ಗ್ರೂಪ್	3
		ಒಟ್ಟು
		17

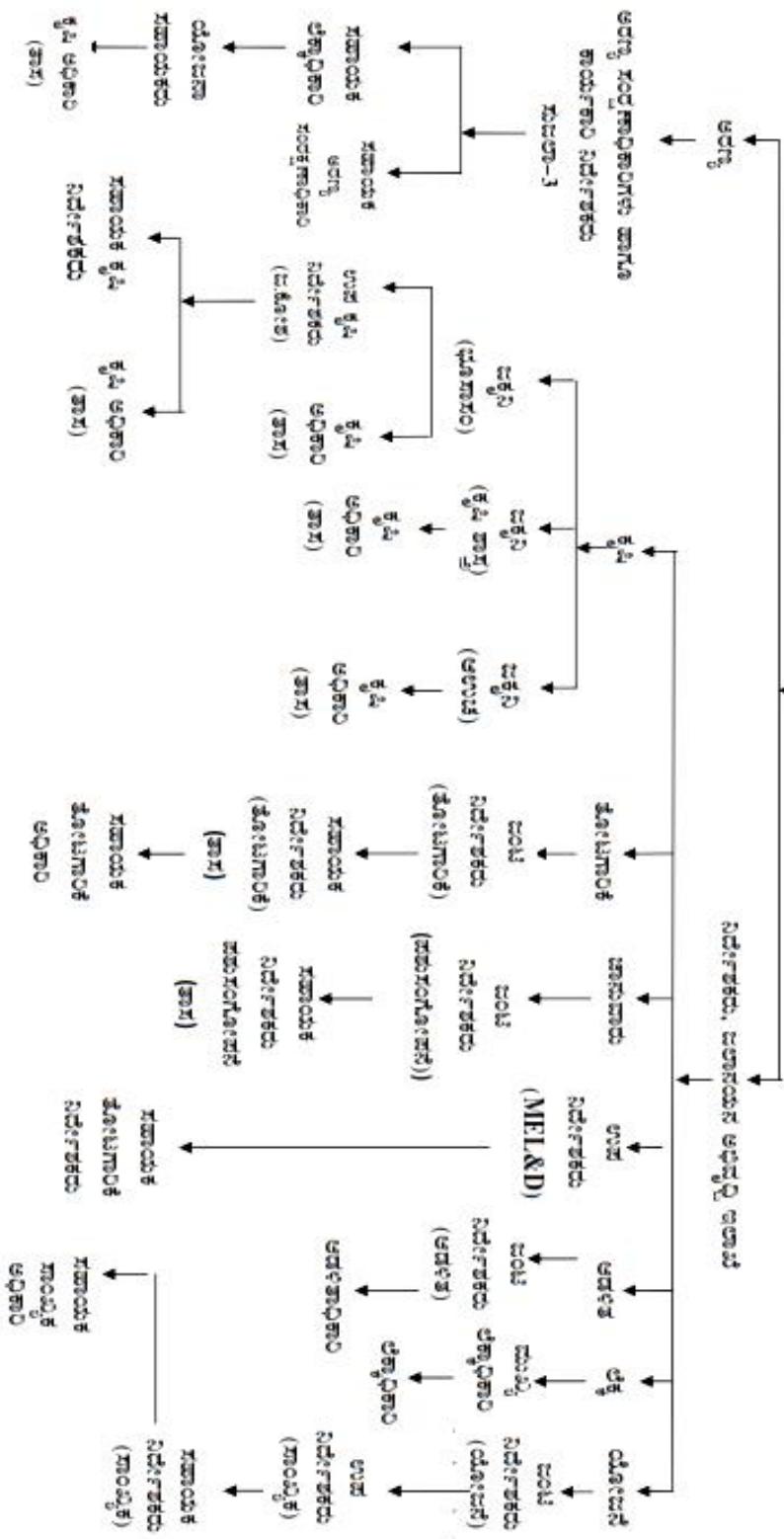
ಇಲ್ಲಾಸಿಯಲ್ ಅಂಪ್ಲಿಕ್ ಲೆಲ್ಲಾಸಿ ರೋಡ್ ಸ್ವಾಪ್ ಅಷ್ಟಿತ್ವದ ಮತ್ತು

ಹೊಮ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚಾರ ಸಂಖಾರ

ಅನರ ಮುವಿ ಕಾರ್ಯಾಚಾರಗಳ ಮತ್ತು ಅಧಿಕೃತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ

ಪ್ರಥಮ ಕಾರ್ಯಾಚಾರಗಳ (ಕ್ರಮ)

ಅಂಪ್ಲಿಕ್, ಇಲ್ಲಾಸಿಯಲ್ ಅಧಿಕೃತ ಲೆಲ್ಲಾಸಿ

ನಮ್ಮ ಜಿಲ್ಲಾಯ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಚಂಪಣಕೆಗಳು

